

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni dnevi in prazniki.

Inserati: do 4 peči vrst, a 1 D, 6.10—1.10, 2. vrsta a 1 D 50 p, večji inserati po 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, praktični peti vrsta 3 D; poroke, zaroke velikosti 15 vrst 39 D; ženske poroke: beseda 75 p. Popusti se pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znanika za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Ljubljana, ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopolnje sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
v inozemstvu navadne dni Din 1, nedelje Din 1'25
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:

	V Jugoslaviji	V inozemstvu
	v Ljubljani	po pošti
12 mesecev	Din 144—	Din 144—
6	72—	72—
3	36—	36—
1	12—	12—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakazni, Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Slovan na dan!

»Slovenski Narod« 8. 10. in 14. t. m. je prinesel članek »Politična razmočitvanja«. Misli o Rusiji so mi napolnile dušo in srce. Res je, da nam je vojna prinesla tudi precej dobrega. Ti sadovi so neodvisne slovanske države: Poljska, Češkoslovaška in Jugoslavija. Dobro je to in smatramo jih kot nekaj obrambeni nasip proti nemški ekspanziji napram vzhodu in jugu. — ali pri tej pomisli se nemoremo iznebiti tesnega čuta, ki mi neprestano šepetuje, da tri nove države so kakor piščeta brez kroke, brez pokrovitelje, brez matere Rusije. Čehom in Jugoslovonom je bila Rusija zvezda vodnica, tolažnica, dajala nam je moralno vero v zmagovitost naših idej s tem, da nam je ad oculos dokazovala ter jamčila, da nismo sami, da si smemo tudi marsikaj dovoljevati in da v slučaju sile imamo v Rusiji gotovo dejansko pomoč. Tako zavest je pridrževala našo samozavest ter podžgala našo energijo in voljo, s katero smo zavestno jadrali velikim dogodkom nasproti. Kjer pa je bila prej ta zavest, tam je danes praznina in ta praznina vzbuja v vsakem pravem Slovanu veliko in neutešno skrb za bodočnost Slovanstva. In to je tudi prav! Ta velika in plemenita skrb je bila tista neizprosna sila velikemu Slovanu dr. Kramarju, ki se je pred kratkim v Plzni tako toplo in tako odločno zavzel za našo nesrečno mater Rusijo. Tudi ta klic iz bratske češke zemlje je izzval v moji duši najživahnejši odmev in ko bi bil imel pri rokah točen naslov dr. Kramarja, bi mu bil takoj pisal o tem velikem vprašanju, katero neprestano lebdi pred našo slovansko dušo ter nas zove na delo za rešitev naše svete Rusije in srečnejši obstoj ogromne slovanske družine.

Je pa še drug silen moralen razlog, ki na nas neodoljivo pritiska, da se živo brigamo za to veliko vprašanje. Rusija je od nekdaj skrbela za Jugoslovence, v svetovni vojni je pa za Slovanstvo žrtvovana. Naša dolžnost je torej, da tega ne pozabimo ter da iz sinovske hvaležnosti storimo vse, kar je v naši moči, da svoji veliki materi Rusiji, ki nam je prinesla življenje in svobodo ter je pri tem izkravala — pomagamo zopet na noge.

Precej stika imam s slovensko inteligenco in tudi s prostim narodom. Tu pa tam občujem tudi z brati Hrvači, mnogo več s Srbi, s Čehi in Rusi. Ko

nanese pogovor na nesrečno Rusijo, opažam pri vseh pozornost, vneto in veliki interes. Vidim, da bi vsak rad nekaj storil v prilog velikemu slovenskemu vprašanju, — a tega ne more zato, ker posameznik je premajhen ter se čuti nasproti temu ogromnemu vprašanju le neznamen atom, ki zgineva pod gigantsko nalogo, ki nam jo danes nalaga slovanska misel. Ali kjer bi eden obnemogel, tam jih je treba več, treba jih je tisoč ali še mnogo več in potem takoj postane nedosežno dosežno in ideja postane dejstvo! Tako mislim, da bi morali pričeti tudi s to mislijo. O tem vprašanju smo že mnogo govorili in pisali, a preko tega nismo prišli. Zato bi bil pač skrajni čas — tako misli tudi cenjeni pisec omenjenega članka v »Slovenskem Narodu«, — da od načrtov napravimo že enkrat prvi konkretni korak k udeležitvi velike misli.

Predlagal bi, da za Slovenijo vzame v roke inicijativno Ljubljana. Uredništvo »Slov. Naroda« ali kaka druga pripravna oseba naj organizira nekaj Vseslovanski odbor za Slovenijo in v srhu študija in realizacije namerovanega pokreta. V ta odbor si usodim kar javno pozvati vse osebe, ki se za to veliko vprašanje zanimajo. Take osebe bi bile n. pr. naši poslanci publicisti, žurnalisti, profesorji, učitelji, pisatelji, slovenski in ruski itd. Ljubljanski Vseslovanski odbor naj bi se spravil v kontakt z dr. Kramarjem, z raznimi ruskimi odbori v Sloveniji ter naj bi potem zanesel organizacijo tudi med Srbe in Hrvate. Take akcija bi nam ustvarila mogočno vseslovansko organizacijo, ki bi dobivala gmotnih sredstev za vzdrževanje časopisov in za podpiranje drugega delovanja. — To veliko gibanje bi nam pa koristilo tudi s tem, da bi dvignilo naš današnji politični nivo ter marsikateri, ki izgublja danes svoje duševne sile v domačem brezplodnem političnem prerekanju za stvari, ki so nevedne zrelih mož, bi vso našo politiko gledal z višjega stališča ter bi potem z večjo uvidenostjo ubiral boljše pota v dosedaj hvaležnejših ciljev, kakor jih danes zasleduje.

Tako mislim, da bi ta naša misel dejansko oživila v neizmerno korist dobrega, a nesrečnega ruskega naroda in vsega slovanskega sveta.

Je pa to tudi tako veliko in za nas Slované tako važno vprašanje, da ne smemo biti do njega več tako ravnoduš-

ni, kakor smo bili do sedaj. Zavedajmo se vendar, da smo Slovani krog in krog obdani s tujim elementom, ki nas instinktivno brez utemeljenih razlogov smrtno sovraži ter neprestano misli ter kleplje načrte, kako bi nas potlačil in uničil. Ali ne čitamo vedno, kaj delajo Nemci v Rusiji kako povsod intrigujejo Lahi in Madžari? Naša bodočnost in naša pasivnost se mora spremeniti v najbudenjšo čuječnost in skrajni odpor, ako nečemo, da ne bomo nekega dne strahovito iznenadeni!

Momentano je naš največji sovražnik tako poteptan, da ne bi nas mogel ovirati v naših načrtih. Baš ta okolnost nam imperativno nalaga, da se zganemo, da porabimo ugoden čas in da strnemo svoje sile v eno ogromno organizacijo, ki imej kot smoter konsolidacijo vesoljnega Slovanstva — a ne v ogrožanje drugih, pač pa v lastno obrambo, tako, da bomo Slovani v lastni hiši razpolagali po svoji volji ter da se bomo mednarodno udeleževali ne samo tako, kakor bodo drugi velevali.

Beda inteligence.

Nedavno smo čitali v naših listih dvostransko mnenje o slabih gmotnih razmerah, v katerih živi danes pretežno večina inteligence. To vprašanje je v resnici akutno, čeno zahteva čim večjega zanimanja tako javnosti kakor tudi vlade, zahteva temeljite poglobitve in vsaj v mejah možnosli čim skorajšnje ugodne rešitve. Toda ne glede na to, da so se ga dotaknili že mnogi narodni prvaki, da se peča z njim publicistika in da je takorekoč poglavitni predmet pozitivne notranje politike, stoji še vedno na mrtvi točki in malo je upanja, da bi se v doglednem času izdatno pomaknilo naprej. Kakor vedno in povsod, tako tudi v tem slučaju ne moremo prekoračiti mej strankarske ideologije in presojamo ta splošni socialni pojav s povsem zgrešenega stališča.

Sploh je značilno za naše domače razmere dejstvo, da grajam to kar je storila vladna stranka, ne da bi pri tem pomislili, kako bi sodili o istem delu takrat, če bi bila na krmilu nam simpatična stranka, odnosno če bi si ogledali to stvar v objektivni luči. Tako je mogoče, da ljudje nasprotujejo zakonu o splošni delavni obveznosti samo zato, ker je zrastle na radikalnih tleh in v svoji modrosti prihajajo do čudovitih

namreč tudi tako, kakor bo zahtevala naša korist in naša čast!

Bratje, doživeli smo že velikanske dogodke. In marsikaj, kar se je dogodilo, sem slutil vnaprej že pred 25 in več leti. Moji računi niso zgrešeni. Tako živo čutim tudi sedaj potrebo po zgoraj označeni, veliki akciji. Prepričan sem, da nam njeno uresničenje more samo koristiti ter prinesiti obilga blagoslova, kateri edini nam mor jamčiti naš trajen razvoj in svoboden obstoj. Čas beži, — zato ponovno kličem vse dobro misleče na krov, na resno in sveto delo za največje in najidealnejše cilje vesoljnega Slovanstva in kdor se s tem pozivom strinja, naj blagovoli kar prijavi svoj interesement na tej misli uredništvu »Slov. Naroda«. — kdor bi pa imel kake pomisleke, lepo prosim, naj tudi te obrazloži na istem mestu.

To bodi začetek velike naše prihodnosti in na tem temelju bomo gradili naprej. Kličem torej: Slovan na dan! Bog za nami!

Dr. — ič.

zaključkov. Kdor vidi v tem zakonu gotovo dobro, ne oziraje se na njegov izvor, mu očitajo, da zagovarja ne samo zakon kot tak, marveč tudi njega izvor, v tem slučaju radikalno vladu. Isto napačno taktiko opažamo tudi glede obubožane inteligence. O tem vprašanju do danes še ni bilo čuti glasu, ki bi ne dišal po strankarskih interesih, ki bi ne bil priljubljen orožje za dosego sebičnih političnih ciljev — te ali one struje. V težkem gnetnem položaju nahaajajoča se inteligenca je kakor žoga, ki kroži iz rok v roke. Zdej jo prime in ogleda demokrat, vrže jo klerikalcu. Ta pa jo pošlje v obliki demagoškega članka radikalnu, češ, na, prebavi jo ti in če se zavediš, bo zavladalo veselje širom domovine. Na vsakem koraku se čujejo očitki. Po mnenju demokratov so krivi klerikalci in radikali, po mnenju klerikalcev so podedovali to rano na narodnem telesu radikali ali demokratov, največ pa je kriva seveda tista stranka, ki je slučajno na krmilu, pa najsi bo to radikalna, demokratska ali socialistična. Nobena vlada pa ni čarodej in ne more storiti ničesa, kar je nemogoče in zato je to očitane neutemeljeno. Kajti iz mnogih nadstrankarskih ozirov je malo verjetnosti, da bi se inteligenci godilo bolje, če bi vodila državne poste kaka druga in ne radikalna stranka.

Drugo, bolj širokogrudno stališče zavzemajo socialisti in komunisti, ki trdijo, da je vsemu kriv današnji kapitalistični družabni red. Po njihovem receptu je treba samo socializirati celokupno narodno gospodarstvo in takoj bo srečna in zadovoljna tudi inteligenca. Ako smo nepristranski, moramo priznati, da tudi ta način sanacije ni zanesljiv. Primer s sovjetsko Rusijo je dokazal, da socializacija vsega narodnega imetja še ne pomeni rešitve vseh socialnih problemov. Ne samo prva leta revolucije, marveč še dandanes živi ruski kmet in delavec mnogo lažje, nego inteligenca in isti pojav, kakor ga opažamo pri nas, pozna tudi komunistična država. Ročno delo vedno bolj pridobiva na svoji vrednosti, duševno, zlasti povprečno pisarniško in uradniško, pa postaja od dne do dne ceneje. Temeljna napaka naše enostranske publicistike obstoji v tem, da skuša zvaliti vso odgovornost na vladu, češ, ona noče zvišati nameščencem plače, ona vodi svoje uradništvo v pogubo. Ako bi bila mizerija inteligence samo pri nas, bi bila ta trditve morda upravičena. Toda pogledimo, kako je drugod.

Češkoslovaška je vzor moderne demokratske države, njena vlada je sestavljena večinoma iz levih strank, njene gospodarske reforme se polagoma približujejo temeljnim zahtevam socialističnega programa in vendar tudi njene inteligenci prede slaba. Bolgarija je imela do zadnjega časa zemljoradniško vladu, ki z našimi radikali ni nič v sorodu, pa je tudi tam inteligenca zbirala prostovolne prispevke za svoje gladujoče rodbine. Beda nemškega uradništva je prišla že v pregovor. Avstrijski uslužbenci neprestano groze vladi s stavko in v Varšavi lahko srečate kolikor hočete inteligentnih Poljakov, ki so obesili svoj prvotni poklic na klin in se pečajo z dobičkanosnim ročnim delom ali pa trgovalno. Kdor bi se hotel izseliti v Ameriko in ni sposoben za naporno ročno delo ali pa ni strokovnjak na tem ali onem znanstvenem polju, je obsojen na siromašno življenje. Tako bi lahko našli še več držav, kjer ni »srbske radikalije«, niti klerikalnega avtonomizma, pa vendar inteligentni sloji žive v velikem pomanjkanju. Odkod ta nemoralni pojav?

Odgovornost nosi v tem slučaju deloma svetovna vojna, največ pa hiperprodukcija inteligence.

Dočim si ročni proletarijat v vseh državah pomaga na ta način, da se sta-

Fr. Z.

Nekoliko važnih podatkov.

Životopise je težko pisati, posebno če se nič ne ve ali premalo. Odkod naj vzame dotični gospod, koliko parov imam nogavic in kadar mi teče iz nosa kri, iz katere mi teče nosnice? Pa bi dotični gospod napisal životopis in potem bi ga napadali, da je površen in bi bil dotični gospod lahko čisto nedolžen. Mislim, da je stvar kulturnih delavcev, da se sami o pravem času pobrigajo zase in dajo javnosti potrebnih podatkov na razpolago.

Opozoril bi prizadete kulturne delavce zlasti na sanje. Tretjino življenja človek prebije v spanju in sanjah, kulturni delavec raji več nego tretjino, pa vendar ne vemo, kaj se je sanjalo Prešernu in očetu Bleiweisu in Kumerdeju Blažu.

Nimam v mislih tistih razbrzdanih sanj brez pameti in vsega: »mlin kača smrt« in »luža luč pijana baba«. Te sanje so iz želodca, spremljajo prebavo pa dokler ni v životopisih mesta za prebavo, ga tudi ne zaslužio sanje iz prebave.

Ampak ima vsak človek v sanjah tudi stalen repertoar in so te stalne sanje značilne za človeka, namreč za človeka, kakršen živi v sanjah, kajti je človek čez dan drugačen in je v sanjah zopet drugačen, to pa je jako zanimivo za širše kroge in životopis.

Upam, da ne govorim preveč učeno, ne bi rad segal v področje gospodov na vseučilišču.

Če vzamemo mene, jaz sem star človek, siv sem in dva mi manjkata zoba in ne verjamem, da mi bota zrasla druga. In sem sploh opazil, da me zadnji čas gospod ravnatelj pogrebnega zavoda bolj prijazno gleda, kakor brivci pozorneje pozdravljajo človeka, kadar ga srečavajo neobritega in mislijo na zaslužek. Pa zato nič zamere! Skratka, človek sem star.

V sanjah pa sem mlad. Tako nekako 25 do 30 štejem let. Ali ni čudno, da se v sanjah ne staram? Radoveden sem, ali bom v sanjah večno ostal mlad in ali bom sploh kdaj umrl v sanjah. Nič se ne ve!

In potem so sanje, ki se mi sanjajo zmeraj iste in so te sanje deloma prijetne, deloma so neprijetne.

Jako rad kupujem v sanjah stare knjige, to napako imam tudi kadar bdim in me zaradi nje gledajo doma po strani, boje se, da jim ne bom zanesel mrčesa, toda je to predsodek, ki ga naše slovstvo ne zasluži.

Pa je značilno in je v skladu s mojo mladostjo, ki jo uživam v sanjah, da v sanjah kupujem knjige na Krakovskem nasipu, kjer so še pred kakimi 25 do 30 leti stale jagjedi in so tam ob semanjih dneh prodajali starino noter do mostu čez Gradaščico. Ali pa jih kupujem na Dunaju, kakor sem jih kupoval v dijaških letih. In so knjige večidel stare čarovniške knjige s prečudnimi podobami.

Drugo, kar se mi vedno sanja prijetnega, je to, da pobiram s tal denar, in so to sami bakreni krajcarji in srebrne desetine, kakršne smo imeli v mojih mlajših letih. Moja mladost v sanjah je jako dosledna v vseh podrobnostih. Novci so pohojeni v tla in jih moram s prsti luščiti iz strjenega blata in je denar pobirati s tal jako prijeten občutek za človeka, ki je vse dni vajen si ga služiti s težkimi žulji v možganih in na peresniku.

Neprijetne sanje se mi pa ponavljajo te-le: Prvič, da mi je gospod direktor Peter Lajoš dolžan 10 goldinarjev. Seveda v sanjah gospod direktor ni direktor, ampak je še vseučiliščnik in sva oba mlada. Pa bodi preudarjeno, da je imenovan gospod jako dostojen gospod in mi ni bil in mi ni in mi ne bo nikdar nič dolžan, rajiš jaz njemu, in če bi mi bil dolžan, ne bi bilo povoda za žalost, ampak bi bilo onih 10 goldinarjev jako varno pri njem naloženih, ker ima hišo, za hišo njivico in pri ljudeh kredit. Vso čast mu! Ne vem, čemu se mi tako rado sanja o tem dolgu in čemu sem ob teh sanjah pobit. Resnično, resnično je res, veliko je stvari pod milim nebom, ki jih omejena človeška pamet ne razume.

Potem me rade preganjajo sanje, da sem spisal šaljivo igro s petjem in

jo izročil slovenskemu gledališču, da bi jo uprizorili. Pa je ne uprizoré in nisem zaradi tega prav nič žalosten, pač pa me boli, ker mi ne vrnejo rokopisa, in so ga izgubili. Pa to gledališče ni sedanje gledališče, nego ono, kakršno je bilo pred toliko in toliko leti, in mi seveda niso izgubili rokopisa, kajti jim nisem nobenega izročil, komaj da vem, kaj je to rokopis.

In imam ob teh gledaliških težavah največ posla z ranjnim Verovškom in nisem z njim prav nič zadovoljen: kar mu naročim, vse obljubi in vse sproti pozabi. Sploh imam v sanjah čisto drugačno družino, večinoma so že pri Sv. Krištofu in pri Sv. Križu in mi v sanjah tudi še gospodari moja ranjka majka.

Najhušje se mi zde sanje, da imam potrj dežnik. Lahko rečem, bolj me boli srce za dežnikom kakor za onim rokopišom, ki sem ga omenil prej. Pa je z dežnikom reč resnično taka, da imam celo dva, enega v Ljubljani, enega v Zagrebu, in sta oba cela. Seveda, posebno fina nista in ko sem kupoval drugega, so rekli že v naprej, da ga ne bodo vzeli v popravilo, takega pofelja da ugledna njihova trgovina načelno ne popravlja.

To so vesele in žalostne strani mojega življenja v sanjah in moram sedaj le še povedati, kakšen poklic imam v sanjah in s čem se preživljam.

Letam po zraku.

Kar sedem z iztegnjenimi nogami v zraku, kakor bi sedel na tla, sedeč pa zletim občinstvu čez glavo. Letim tudi preko streh in drevov in sem jako zadovoljen s seboj in leteč preudarim, koliko bom pobral vstopnine od čudečih se gledalcev.

Drugača poklica nimam in mi ga, hvala Bogu! tudi ni treba, mi popolnoma zadošča ta.

Takšne so moje stalne sanje in če povzamem vse povedano, sem v sanjah človek v mlajših letih in v jako ugodnih imovinskih razmerah. Vira bogatih dohodkov sta mi umetnost letanja po zraku brez pripomočkov in pobiranje starih novcev s tal, da imam denar na ložen doma v dvomljivih posojilih, deloma v potrjih dežnikih. Blagostanje pa me ne ovira, da ne bi gojil narodopisnega znanstva in pisal nevpriporočenih in v rokopišu izgubljenih šaloiger.

Zdi se mi, vsekako je stvar zanimiva. Čudna pa je tudi in če bolj natančno preiščujem, ne morem se iznebiti dvomov, ali sem ta človek v sanjah jaz ali nistem jaz. V rodu sva si, ker imava isto majko. Lahko pa bi bil človek v sanjah moj mlajši brat, ki ga nisem nikdar imel in ga nimam. Čisto jasna ni ta stvar.

Če bi se naknadno pojasnila, bom že poročal in sicer pisмено. Ustno se ne izplača, je stvar preneumna. Če se pa napiše in potem natisne, pa še izgleda po nečem.

novsko organizira, kot razred politično udeležuje in potom meznega gibanja vsaj do gotove meje zboljša svoj položaj, je inteligenca radi politične diferencije povsem pasivna in čaka, kdaj bo kak čudež poskrbel za njene lastne interese. Posledice te razdvojenosti inteligence ne morejo izostati. Moderna zakonodaja in socialna politika je v mnogih ozirih znatno dvignila ročno delavstvo iz prejšnjega mizerne stanja, o inteligenci pa se večinoma molči, menda zato, ker je sedaj sploh moderno tarnati o bedi ljudskih mas in pozabljati pri tem, da baš inteligenca največ trpi.

Toda vse to je omejeno na časovne in krajevne razmere. Trenotno nobena vlada in nobena stranka ne more radikalno sanirati bolezni, ki ima svoj izvor daleč v preteklosti in je sedaj tako občutna samo zato, ker je svetovna vojna povzročila splošno gospodarsko krizo. Pa tudi brez nje bi bila inteligenca prej ali slej občutila vso težo borbe za existenco, kajti naše šole so preveč teoretične, mladini nudijo premalo znanja za praktično življenje in ne upošte-

vajo dejstva, da bomo kot mal narod končno prisiljeni pomišljati tudi v tem oziru o ekspanzivnosti na zunaj, o izseljevanju inteligence v one države, kjer je še primanjkuje. Zlasti pa smo zakrivilo usodno napako s tem, da smo imeli in imamo še danes premalo strokovnih šol, kajti edino to polje še preostaja, kjer se lahko duševno delo z uspehom udeležuje. S pametno gospodarsko politiko, s štedenjem narodnega imetja, s pospeševanjem zunanje trgovine, pobijanjem neutemeljene dragine in verižništva, z enakomernim progresivnim obdavčenjem pridobitnih krogov in drugimi ukrepi bo mogoče sicer nekoliko olajšati življenje inteligentnih slojev, ne pa popolnoma premagati sedanje krize. To bo storil šele normalni razvoj gospodarskega življenja, kadar bo delo nadomestilo vse to, kar je požrla vojna in še tedaj bo to vprašanje problematično, ako takoj ne pomislimo o temeljiti reformi vsega našega šolstva. Življenje je nam dalo bogate izkušnje, ki jih moramo vsestransko presoditi in izkoristiti.

Telefonska in brzojavna poročila Velika eksplozija municije v Kragujevcu.

Eksplozija 150 kg težkih morskih min. — Velika panika v mestu. — Človeških žrtev ni. — Materijalna škoda — Vzrok eksplozije še ni pojasnjen.

— Beograd, 16. julija (Izv.) Snoči je nastalo v Beogradu veliko vznemirjenje med meščanstvom, ko je dospela prva vest o veliki eksploziji municije v pirotehničnem zavodu in tovarni za municijo v Kragujevcu. Po prvih poročilih je bila ta eksplozija še grozovitejša in obsežnejša, kakor pa ona v Bitolju lanskega leta. V Kragujevcu je obstajala že pred vojno glavna tovarna za municijo, sedaj po vojni so tovarno modernorepreurili in jo znatno razširili s skladišči in delavnicami. Po uradnih poročilih ni bilo pri tej eksploziji nobenih človeških žrtev.

— Kragujevac, 15. julija (Izv.) Danes ob 3.10 je nastala v pirotehničnem zavodu velika in strahovita eksplozija municije. V mestu je nastala velika panika. Prebivalstvo je bežalo iz hiš v nasprotno smer od tovarne. V mestu so skoraj pri vseh hišah popokale šipe.

— Kragujevac, 15. julija (Izv.) Okoli 15.30 je eksplozija dosegla vrhunec. Detonacija je bila silna. Več granat je padlo v mesto. Ena granata je padla pred kavarno »Srbska kruna« v središču mesta. Povzročila je materijalno škodo. Žrtev ni bilo. Eksplozija je začela ponehavati okoli 18. zvečer. Prebivalstvo, ki je zapustilo svoje domove, se je zvečer pomirilo ter se začelo vračati v svoj stan. Detonacija je bila najsilnejša, ko se ob 3.10 eksplozirale tri morske mine. Ta detonacija je povzročila v mestu pravi potres. Eksplozija je bila tako močna, da so ljudje smatrali, da se zemlja trese in stare priče velikega potresa leta 1893. pravijo, da je bilo silno kot tedaj. Več skladišč v municijski tovarni je porušeno. Gost dim je zakril obzorje nad mestom. Bili so pravi oblaki dima. Kosci granat so frčali po zraku in padali na razna mesta. K sreči ni bil nikdo težko ali smrtno ranjen. Več hiš v bližnji skladiščni pirotehničnega zavoda je bilo porušeno. Po zraku je letelo tudi kamenje.

— Kragujevac, 15. julija (Izv.) Sedaj ob 18. smatrajo, da so začele eksplozije končno ponehavati. Škoda je velika, uničene je mnogo municije, 3 skladišča so od eksplozije popolnoma porušena, drugi kompleksi pirotehničnih zavodov posebno delavnice in stroji so ostali popolnoma nepoškodovani. Mesto eksplozije so na daleč naokrog obkrožili množični oddelki orožništva in vojaštva, ki pričelo takoj z energično rešilno akcijo. Veliko število granat je padlo v mesto na raznih krajih. Na vogalu Moravske in

Dunavske ulice je padla velika granata. K sreči ni nobenega poškodovana in je tam le eksplozirala. Ena granata je priletela skozi odprto okno v stanovanje trgovca Mile Mitrovića na glavni ulici. Napravila je samo materijalno škodo. Večjo škodo pa je napravila granata, ki je padla v kavarno Central v Glavni ulici. Ta je poškodovala poslopje in kavarno. Ena granata je padla na betonski most vode preko Lednice. Ta granata je most preluknjala ter se potem zapčila v strugo reke. Od granatnega kosca je bil težko ranjen gasilec Ljuba Grčić. Več oseb je bilo lahko ranjenih.

— Kragujevac, 15. julija (Izv.) Sedaj ob zvečer vlada v mestu popoln mir. Prebivalstvo se je pomirilo in se je vrnilo v svoje domove. Eksplozije so popolnoma prenehale. Čučejo se sempatja le kratke slabe detonacije.

URADNO POROČILO O EKSPLOZIJAH

— Beograd, 16. julija (Izv.) Ministrstvo notranjih del je izdalo včeraj ob 19. glede katastrofalne eksplozije v Kragujevcu tole uradno poročilo:

Eksplozije v Kragujevcu so pričele točno ob 3.10 popoldne. Povzročene so bile na ta način, da je eksplozirala demontirana municija, ki je bila postavljena v veliki šupi, stoječi preko potoa ob pirotehničnem zavodu.

V tej šupi so bile shranjene tudi tri morske mine, težke 150 kg, ki so eksplozirale in povzročile prvo silno detonacijo tako, da so popokala okna na hišah, Porušene so tri velike šupe. Človeških žrtev ni, lahko ranjene so 3-4 osebe. Dva kosca eksploziranih min sta priletela v delavnico pirotehničnega zavoda. Na tem mestu je nastal požar, ki je bil takoj ugasnjen, tako da ni velike škode.

Ob 6. (18.) so eksplozije ponehale. Prebivalstvo se je pomirilo in odšlo v svoje hiše. Veliki župan je s pomočjo svojih organov in vojaštva izdal odredbe za varnost stanovalcev blizu mesta eksplozije in to, da se ne vrše tatvine, ker so stanovalci zapustili v prvem strahu svoje stanovanje. Na licu mesta je takoj odšla komisija, da preišče vzrok eksploziji. Dosedaj rezultat preiskave še ni znan.

— Beograd, 16. julija (Izv.) Ponoči je takoj odpotovala v Kragujevac posebna komisija, sestojeca iz strokovnjakov vojnega ministrstva in delegatov ministrstva notranjih del.

VOLILNA REFORMA SPREJETA V ITALIJANSKI ZBORNICI

— Rim, 15. julija. (Izv.) Pozno v noč je zbornica sprejela v načelu predlog vlade glede volilne reforme. Mnogoštevilni govorniki so govorili »za« in »proti«. Slovenski poslanec dr. Wilfan je v imenu slovenske narodne manjšine odločno protestiral proti raznarodovalni politiki Italije v Juljski Benečiji. Ministrski predsednik Mussolini je koncem debate napovedal, da v kratkem poda zbornici obširen ekspozé o mednarodni situaciji in o ruhrskem vprašanju.

— Rim, 15. julija. (Izv.) Na današnji seji rimske zbornice je med splošno napetostjo in v zelo kategoričnem tonu izjavil ministrski predsednik Mussolini, da je vlada neizprosna glede volilne reforme, neizprosna v načelnih točkah, pripravljena pa je v tehničnem oziru podati gotovim strankam olajšave in koncesije. Vlada zahteva od zbornice zaupnico. Vlada ima pa tudi dolžnost odločno in jasno brez fraz izjaviti, čia odvsi njena usoda od izida glasovanja. (Veliko začudenje.) Nujno potrebno pa je, da se vzpostavi pravilno razmerje med parlamentom in prebivalstvom. Med obema faktorijema mora vladati soglasno podpiranje. Kakršno bo glasovanje, tako bo prihodnje jutri najvažnejši odločitev. (Veliko vznemirjenje v zbornici.)

Ministrski predsednik je končno v svojem govoru apeliral na zbornico, da naj

poslanci povprašajo svoje srce in naj točno glasujejo po svoji vesti.

Mussoliniju so za njegove odločne besede čestitali vsi ministri. Desnica mu je prirejala ovacije vzklikajoč: »Živel Mussolini«.

Po končanem govoru je bil odrejen odmor. Posamni klubi so se sestali na posvetovanje glede glasovanja. Parlamentarni klub italijanske ljudske stranke je sprejel predlog, da glasuje za zaupnico, to je za prvi del dnevnega reda in z 41 proti 39 glasovom pa je bil odklonjen predlog, da klub glasuje za vol. zakon. Posl. Gaspari je nato v zbornici prečital sklep kluba italijanske ljudske stranke izjavljajoč, da klub glasuje proti predlogu, da zbornica preide v specialno debato o volilnem zakonu.

Zvečer ob 21.30 se je pričelo poimensko glasovanje. Zbornica je najprej glasovala o prvem delu dnevnega reda, da se vladi izreče zaupnica in nato je sledilo glasovanje o drugem delu, da se preide v specialno razpravo volilnega zakona. Glasovanje se je vršilo poimensko. Za zaupnico vladi je glasovalo 333 poslancev, proti pa 140 poslancev, 7 poslancev se je glasovanja vzdrazilo. Za specialno debato o volilnem zakonu je glasovalo 235, proti pa 139, 77 poslancev se je glasovanja vzdrazilo, med temi gotovi del klerikalcev in pa demokratov. Ob 23. ponoči je bila seja zaključena.

dvignjena na podlagi paragrafa 1. (I. točka 7. zakona za zaščito države). Rajič bo obtožen dalje tudi radi prestopka zakona o nošenju orožja. Določilo zakona določa za atentat na predstavnika vlade smrtno kazen, v gotovih olajšalnih okoliščinah pa 20-letno ječo.

Plujski dogodki pred narodno skupščino.

— Beograd, 15. julija (Izv.) Na včerajšnji sobotni seji narodne skupščine je pričel kom načelne razprave o zakonu glede ustrojstva vojske in mornarice odgovarjal minister notranjih zadev na interpelacijo nemškega poslanca Hansa Mosera radi znanih dogodkov v Ptuj, povodom katerih je bil napaden tudi nemški poslanec Franc Schauer. Notranji minister je med drugim izjavil:

Nemci so v Ptuj priredili zabavo. Od strani omladine se je pričela akcija, da se ta zabava prepreči. Nemci so se obrnili na okrajnega glavarja, da jih v tem oziru zaščiti. G. dr. Vodopivec je storil vse, da se je zabava vršila. Ko se je zabava končala, je padlo kamenje na nekatere udeležnike. Pri tej priliki je bil s kamnom udarjen na glavo posl. Schauer. Odredil sem najstrožjo preiskavo, tekem katere se ni moglo ugotoviti, kdo je vrzel kamen. To ve tudi g. poslanec Moser, ki je bil pri zabavi prisoten. Nekateri ugledni nacionalisti so bili kaznovani z zapornom 14, 10 in 5 dni od str., ni politične oblasti. Vsa preiskava je sedaj izročena sodišču, kateremu je bil izročen celotni zbrani materijal. Sodišče stori vse potrebno, da se izsledijo stvarni krivci ter se po zakonu kaznuje. Glede druge zadeve, da je povodom demonstracij na železniški postaji pljunil javni stražnik na Johana Saxa, je notranji minister ugotovil na podlagi izvedene preiskave, da je v splošnem metužu res nekdo pljunil na omenjenega Saxa in da tega ni storil obdolženi stražnik. Pri tej priliki je notranji minister končno izjavil, da je vedno in vselej skrbel za to, da se napram vsakemu državljanu lojalno postopa in da se varujejo njegove državljanske pravice.

Nemški poslanec Hans Moser je izjavil, da je z odgovorom notranjega ministra popolnoma zadovoljen in to toliko bolj, ker je minister vse odredil, da se izsledijo krivci. Teh pa se do danes še ni moglo izslediti. Po poslančevem mnenju pa so bile odredbe za mirno vršitev nemške prireditve v Društvenem domu nezadostne. Politična oblast bi morala skrbeti za večjo orožniško asistenco in v skrajnem slučaju tudi za asistenco vojaštva. Pred društvenim domom in na železnici so ščitili Nemce samo trije stražniki. Posl. Moser se dalje vzel na znanje ministrove izjave, da nemška stranka ni izživala. Od nemške strani ni bilo provokacij (Minister Vujičić: »To je točno«). Provokacij niti ni bilo, ko so se razhajali izpred doma, niti na železniški postaji. Posl. Moser je dalje pripomnil, da je bila v kratkem času po teh dogodkih vržena v pisarno mariborskega odvjetnika dr. Orosia bomba, ki je poškodovala pisarno.

Radi tega napada je pozval posl. Moser vlado, da pozove odgovorne člane nacionalistične organizacije »Orjuna« na odgovornost. Zahteval je tudi, da oblasti uvedejo preiskavo pri vseh ohih članih »Orjuna«, ki nosijo orožje, čerav ga ne smejo, ker še niso 30 let stari.

ŽELEZNIŠKA SLUŽBENA PRAGMATIKA IN ZAKON O SREDNJEŠOLSKIH PROFESORJIH.

— Beograd, 16. julija (Izv.) Vlada deluje z vso odločnostjo na to, da se pred pričetkom parlamentarnih počitnic sprejmeta poleg vojaškega in uradniškega zakona tudi še dva druga nujna zakona in sicer 1.) zakon o službeni pragmatiki za železniške uradnike in uslužbenice in 2.) zakon o srednješolskih profesorjih. V ministrstvu saobračaja je bil prvi zakon že davno izdelan ter je sedaj predložen sekciji zakonodajnega odbora v razpravo. Minister prosvete Marko Trifunović odločno vstraja pri zahtevi, da se zakon o srednješolskih profesorjih čimprej reši in sprejme od narodne skupščine, ker je dal zastopnikom srednješolskih profesorjev besedo in obljubo, da se vprašanje srednješolskih profesorjev reši do septembra t. l. Tudi ta zakon je predložen zakonodajnemu odboru.

Prvi vtisi objavljenega zagrebskega sporazuma.

— Beograd, 16. julija. (Izv.) Tisk revizionističnega in separatističnega bloka v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in po drugih mestih je objavil v nedeljo vsebino takozvanega zagrebskega protokola, ki je bil podpisan od zastopnikov radikalne stranke in pa od zastopnikov revizionističnega bloka. V Beogradu je ta protokol včeraj priobčilo samo radikalno »Vreme«. Vsebinsa tolikan pričakovane protokola splošno ni vplivala v smeri, kakor so to računali revizionisti. Točke protokola so v parlamentarnih krogih vzbudile zanimanje z vidika administrativne uprave. Splošno je prepričanje, da ta protokol nikakor in absolutno ni mogel biti obvezen, ker je protokol pomemal le izmenjavo misli med pogajajočimi se strankami in ni bil perfekcioniran oz. sankcioniran kot pogodba, ki bi bila obvezna za obe pogajajoči se stranki. Kolikor se je moglo včeraj konstatirati, ta protokol ne pomenja za radikalno stranko nikake obveznosti, ne znači ničesar, kar bi moglo kakorkoli kompromitirati radikalno vlado. Protokol ima neobvezen značaj in to poudarjajo tudi radikalni poslanci. Omeniti je treba in naglašati, da protokol ne vsebuje nikakih načelnih smernic, kako se ima urediti notranja politika, kako se ima upravno razdeliti naša država, vsebuje le administrativne in strankarske zahteve bloka.

Protektorat Male antante nad Albanijo.

— Beograd, 16. julija. (Izv.) Kakor vaš dopisnik doznava, je dospel v Bukarešto albanski zunanji minister Pandele Vangele. Vodila so se že pogajanja z ministri zunanjih zadev držav male antante glede protektorata Male antante nad Albanijo. Ta problem se ima rešiti na konferenci v Sinaj, ki ji bo tudi prisostvoval albanski zunanji minister. Mala antanta je pripravljena prevzeti protektorat nad Albanijo pod pogojem, da se albanska vlada obveže voditi zunanjo politiko v soglasju Male antante.

FINANČNO-PRAVNA POGODBA MED ČESKO-SLOVAŠKO IN MADŽARSKO.

— Praha, 15. julija. (ČTU.) Pogajanja o finančnih vprašanjih, ki so se vršila med češkoslovaško in madžarsko vlado s presledki že od oktobra 1922 leta, so bila včeraj končana. Rezultat teh pogajanj je sporazum glede konskripcije medsebojnih dolgov in zahtev, nastalih iz avstro-ogrskih kronskih vrednosti. Ta konskripcija bo statistični pripomoček pri bodočih pogajanjih o medsebojni meritorični ureditvi tega pravnega razmerja. Dalje je dosežen sporazum glede medsebojnega postopanja z zasebnimi zavarovalnimi podjetji in finančne ureditve zastarelih zneskov življenske zavarovalnine, ki je bila določena v avstro-ogrskih kronah in sicer na temelju čl. 198 Trianonske mirovne pogodbe o prepovedi dvojnega obdavčevja pri direktnih davkih. Pogodba je bila podpisana včeraj.

POSREDOVANJE AMERIKE V REPARACIJSKEM PROBLEMU.

— London, 15. julija. (Izv.) Reuterjev urad poroča iz Washingtona: V neki izjavi, ki je bila priobčena od kompetentne strani, se zatrjuje, da uradni angleški krogi niso vprašali washingtonske vlade glede angleškega odgovora Nemčiji. Dočim se uradni krogi nečijo izjaviti o ekspoziciji angleškega ministrskega predsednika, prevladuje splošno nazoranje, da ta Baldwinov govor pomeni, da bodo zavezniki skušali najti kakršenkoli izhod iz sedanje reparacijske krize.

Ameriška javnost smatra, da je to vprašanje mednarodnega značaja. Akcija ameriške vlade bo šla za tem, da se ugotovi plačilna sposobnost Nemčije z gospodarskega stališča. Ako bi bila to glavna vsebina predlogov angleške vlade, bi imel ta načrt po mnenju washingtonskih krogov mnogo skupnega z akcijo državnega tajnika Hughesa, ki je v oktobru l. l. stavil tozadevni predlog francoski vladi.

DR. BENEŠ O SPORAZUMU ANGLIJE IN FRANCIJE.

— London, 15. julija (Havas) »Observer« objavlja govor s češkoslovaškim ministrom dr. Benešem, ki je izjavil, da pomenja govor Baldwinova korak naprej. Dr. Beneš je prepričan, da se doseže podlaga za sporazumni nastop Anglije in Francije. Pridobiti je treba le časa.

POSLEDICE VROČINE.

— Dunaj, 15. julija (Izv.) Danes je vladala velika vročina, ki je povzročila več slučajev solnčarice. V 30 slučajih je morala intervenirati rešilna postaja. V zimskem pristanišču Donave so utonile 3 osebe, v starem donavskem rokavu pa 1.

— Gradec, 16. julija (Izv.) Naraščaj nemških turlnarjev je priredil javno telovadbo. 70 naraščajnikov se je pri telovadbi onesvestilo. 6 telovadkinj so morali odpeljati v stanovanje.

POLITIČNA NAPETOST V NEMČIJL.

— Berlin, 15. julija. (Izv.) Ko so listi prinesli vest o pobežu znanega reakcionarja poročnika Ehrhardta, ki se mu je posrečilo na zagoneten, od sedaj še nepojasnen način pobegniti iz lipske ječe, se je polastilo nemške javnosti, zlasti pa levih strank veliko razburjenje. Komunistično glasilo »Rote Fahne« je še pred tem dogodkom opozarjalo delavstvo na nevarnost fašistovskega gibanja v Južni Nemčiji, kjer se baje pripravila resna akcija proti republikancem. Tudi severnemške fašistovske organizacije se pripravljajo za pohod proti Berlinu in Hamburgu. Na Odri in Varti je že pripravljen ves materijal za pontonski most, preko katerega naj bi prešli fašistovski udarni odredi. Reakcija je dvignila po vsej državi svojo glavo. Meščanske stranke so na strani fašistov. Pričakovati je resnih notranjih nemirov in v javnosti prevladuje naziranje, da stoji Nemčija pred meščansko vojno. V reakcionarnem gibanju igra veliko vlogo znani industrijalec Hugo Stinnes. Nacionalisti so že napovedali boj vsem revolucionalnim elementom. Groze, da bo ustreljen vsak deseti delavec, ki bi se uprl z orožjem fašistom. Z druge strani pa hulkajo delavstvo komunisti, češ, naj se za vsak slučaj oborožuje in vežba. Socialisti stoji med obema sovražnima strankama in obsojajo reakcijo, po kateri komunistične taktiko ne odobravajo, ker hočejo na vsak način preprečiti prelivanje krvi in menijo, da je fašistovsko nevarnost mogoče odstraniti s pomočjo organiziranega nastopa vseh trezno mislečih krogov.

INOZEMSKJE NOGOMETNE TEKME.

— Dunaj, 15. julija (Izv.) Rapid je danes doživel drugi poraz. V nogometni tekmi Rapid : Blue Star je slednji zmagal. Rezultat 6 : 3 v korist Blue Star.

— Varšava, 15. julija (Izv.) Prvo moštvo Vienna (Dunaj) : varšavski »Polonia« 2 : 2, (0 : 1).

„Markov protokol“.

Včeraj so listi revizionističnega bloka v Zagrebu, v Ljubljani in v Sarajevu priobčili zapisnik, ki je bil svoječasnopodpisan med zastopniki narodnoradikalne stranke Markom Gjuričićem in dr. Vojislavom Janičem ter zastopniki revizionističnega bloka. V informacijo naše javnosti podajamo ta zapisnik, kakor ga je priobčil »Slovenec«. Dotični spis se glasi takole:

ZAPISNIK dne 13. aprila 1923, sestavljen med odposlanci NRS, zastopniki hrvaškega in slovenskega naroda in JMO v Zagrebu, v pritrlih klubih HRSS.

Nazvoči: Za NRS g. Marko Gjuričić, predsednik posl. kluba NRS; dr. Vojislav Janić, tajnik glavnega odbora NRS; Za HRSS g. Stjepan Radić, predsednik HRSS; dr. Vladko Maček, podpredsednik HRSS; dr. Stjepan Košutić, tajnik HRSS. Za SLS gg. dr. Janko Breje, narodni poslanec; Fran Smodej, glavni urednik »Slovenca«. Za JMO gg. dr. Mehmed Spaho, predsednik JMO; dr. Halibeg Hrasnica, predsednik kluba JMO; Hamzaliya Ajanović, narodni poslanec in urednik »Pravde«. Za Bunjevce g. Blaško Rajić, narodni poslanec.

V daljšem opetovanem razgovoru in pretresanju današnjega političnega in parlamentarnega položaja so se gori navedeni zastopniki sporazumeli v temle:

Predpogoji sporazuma med gori navedenimi zastopniki so izprememba režima in administracije v Hrvatski, Sloveniji in Bosni.

NRS mora z dejanjem dokazati, da ne misli niti enega vprašanja za ureditev medsebojnih odnosov rešiti s silo.

Za Hrvatsko je treba storiti: 1. Sklicati vse občinske svete, da izvolijo svoje načelnike in uradnike temeljem zakona, ne pa po uredbah.

2. Izvršiti amnestijo vseh političnih in vojnopolitičnih obsolencev.

3. Nakupljeni živež za ljudstvo v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini prepeljati na določena mesta za pomoč pasivnim krajem.

4. Izvršiti ukinitve vseh avstrijskih cesarskih patentov. Ničče se ne more odslaj po teh patentih soditi.

5. Popolnoma vzpostaviti zakon o imovinskih občinah in brez odlaganja izročiti njihovo premoženje v roke za to izvoljenih in pooblaščenih funkcionarjev.

6. Imenovanje namestnika in velikega župana se izvrši v sporazumu z vodstvom HRSS.

7. Zandarmerija nima v nobenem slučaju izvrševati nikakega upravnega, finančnega ali sodnega uradovanja samostojno, ampak edinolet kot asistenco posameznih pristojnih uradnikov.

Za Vojvodino, v kolikor so v njej enake nedopustnosti, se izvrše iste izpremembe na bolje.

Posebno se morajo z vseh važnih službenih mest odstraniti vsi vsiljeni mažaroni. Za Slovenijo velja isto, kar za Hrvatsko, posebno pa se

1. vzpostavi pokrajinski namestnik v sporazumu s SLS;

2. razpuste in prepovedo vse teroristične organizacije, posebno pa Orjuna;

3. Izmenjajo v sporazumu s SLS vsi neobjektivni šefi pokrajinske uprave v Sloveniji;

4. odobre potrebni krediti za vsuči lišče in šole, ki niso predvideni v proračunu, pač pa v zakonu.

Za Bosno in Hercegovino:

1. Na vsa važnejša upravna mesta se nastavijo sposobnejši in objektivnejši uradniki s potrebnimi kvalifikacijami, ki bodo vpoštevali potrebe in razpoloženje celokupnega ljudstva, posebno pa se sedanji pokrajinski namestnik (ki je proti večini ljudstva v Bosni in Hercegovini odkrito zaval nepriateljsko stališče) zamenja z boljšim in nepristranejšim.

2. Razmeščanje uradnikov se vrši po stvarni potrebi, ne pa iz strankarskih razlogov, in izvrši se poprava premeščenj in opuščenj, ki so se zadnje leto vsled takih razlogov izvedla.

3. Vsem samoupravnim telesom (občinam, trgovskim zbornici itd.) se vrne samo uprava in v to svrhu takoj razpiše volitve za vse mestne in organizirane selske občine, v neorganiziranih vaseh pa se potom volitev postavijo vaški načelniki.

4. Gospodarske ustanove v Bosni in Hercegovini sorazmerno enako podpirata tako vlada kakor Narodna banka ter se jim ne dela ovir v njihovem razvoju, kakor se je to zgodilo doslej.

5. Povrne se odvzeto orožje, na katero so imeli lastniki orožne liste; odstavljeni vaški načelniki se vrnejo na svoja mesta.

6. Vaškemu prebivalstvu v stradalajočih in pasivnih krajih se pomaga s hrano in semenom, ki naj se ne deli po verski ali strankarski pripadnosti, marveč po potrebi in pomanjkanju.

7. Razdelitev občinskih pašnikov se ustavi, odvzeti pašniki se vrnejo občinam, a razdelitev državnega sveta, ki občinam ni potreben, se vrši po stvarni potrebi.

8. Krediti za osnovne šole in vzdrževanje cesta ter za izenačenje doklad muslimanskim duhovnikom z onimi drugih veroizpovedi so sorazmerno zvišajo.

Končno se mora brezpogojno ustaviti započeta parcelarija kakor Hrvatske tako Slovenije ter Bosne in Hercegovine. Zastopniki HRSS, SLS in JMO bodo v parlamentu s svojim ravnanjem omogočili NRS izvolitev skupščinskega predsednika in sestavo radikalne homogene vlade. Ravno tako bodo gornji zastopniki omogočili tudi verifikacijo vseh mandatov v verifikacijskem odboru in aradni spuščini.

V svrhu definitivnega sporazuma se pogajanja nadaljujejo.

Po prečitjanju zaključeno in podpisano: M. Gjuričić s. r., dr. Voj. Janić s. r., Stjepan Radić s. r., predsednik HRSS, dr. Vladko Maček s. r., dr. Stjepan Košutić s. r., dr. Janko Breje s. r., Fr. Smodej s. r., dr. M. Spaho s. r., dr. Hrasnica s. r., H. Ajanović s. r.

— Elektrizacija Češkoslovaške. Ministrstvo javnih del je začelo te dni obsežno statistično akcijo z namenom pospešiti definitivne priprave za sistematično elektrifikacijo češkoslovske republike. Tiskane razporedbe se pošiljajo vsem elektrar. in ministrstvo energično zbira vse potrebne podatke. Rezultati te akcije bodo izdani v posebni knjigi udruženja elektrar. Ministrstvu javnih del pomaga tudi železniško ministrstvo.

PREISKAVA PROTI ATENTATORJU RAIČU ZAKLJUČENA.

— Beograd, 16. julija. (Izv.) Preiskovalni sodnik je zaključil kazensko preiskavo proti atentatorju na ministrskega predsednika Rajiču. Obtožba bo proti njemu

Gospodarstvo.

Občni zbor Jadranske banke Trst.

V soboto, 14. t. m. predpoludne se je vršil občni zbor Jadranske banke v Trstu, ki je odločil o nadaljini usodi tega že od leta 1905 obstoječega bančnega zavoda. Kakor znano, je Jadranska banka Trst obstojala kat tako do prevrata. Z razsulum avstro-ogrške monarhije se je tudi delokrog Jadranske banke razdelil teritorialno na tri države, na Jugoslavijo, Avstrijo in Italijo.

Ustanovitev Jadranske banke d. d. Beograd za ozemlje Jugoslavije se je izvršila na ta način, da se je delničarjem Jadranske banke Trst dodelila na vsako njihovo delnico po ena delnica nove Jadranske banke Beograd po emisijskem tečaju, s čemur so delničarji Jadranske banke Trst postali tudi zakoniti lastniki premoženja Jadranske banke Beograd. Tako so bili delničarji stare Jadranske banke Trst vzlic prehoda pretežne večine njenega premoženja v novi jugoslovski zavod, obvarovani vsake škode, kar je tem bolj upoštevano vredno, ker je na sobotnem občnem zboru Jadranske banke Trst bilo ugotovljeno, da so tudi v prejšnjih letih bile podružnice zavoda za teritoriju današnje Jugoslavije aktivnejše, nego one na ozemlju današnje Italije.

Jadranska banka Trst je obdržala v Italiji podružnice v Zadru in Opatiji, v Avstriji pa na Dunaju, glede katerih se je bilo prilagoditi novi mednarodni situaciji.

Zato je posle dunajske podružnice Jadranske banke Trst prevzela pred kratkim ustanovljena Adriatic Bank Wien z osnovno glavnico nom. 500 milijonov avstr. kron, ki se pa vplača z 12 in pol milijard avstr. kron. Tukaj je uspelo pretežni vpliv osigurati jugoslovskim delničarjem.

Jadransko banko Trst je prejšnje ravnanstvo predstavljalo kot visoko aktivno in izkazovalo fiktivne dobičke. Jako neugodno položaj zavoda, ugotovljen od sedanjega ravnateljstva, je povzročila v prvi vrsti malomarnost prejšnjega ravnateljstva pri vodstvu poslovanja. Italijanski finančno ministrstvo je naložilo zavodu vrhu tega še plačilo 9.600.000 lir vsled brezglave provedbe izmenjave kron v lire s strani prejšnjega vodstva banke. Dognalo se je, da je bil izgubljen dvakratni iznos tedanje delniške glavnice. Tu treba konstatirati, da izvirajo te izgube izključno le iz poslovanja med vojno in v letih 1918 do 1921, ko je vodilo posle banke še staro ravnanstvo. Od nastopa novega ravnateljstva ni Jadranska banka Trst vršila več nikakih pasivnih bančnih poslov, ampak se je ves trud osredotočil na mirno likvidacijo dosedanjega neugodnega položaja, ki je plod nevesečega poslovanja starega ravnateljstva.

Novemu ravnateljstvu je letos uspelo, da se je gornje plačilo odpisalo in da se je vrhu tega iz naslova izmenjave morala italijanska vlada plačati Jadranski banki Trst še 13 milijonov lir. S tem je bila dosežena delna sanacija Jadranske banke Trst. Seveda pa še davno položaj zavoda ni bil tak, da bi bila uprava pri neizbegljivi nacionalizaciji mogla na novo vstopajoči italijanski skupini diktirati pogoje.

Stališče so upravi oteževali napadi »mladinske« demokratske klike, ki je sistematično izpodkopavala zaupanje v zavod, skušala preprečiti z najrazličnejšimi intrigami ugodno rešitev vprašanja zamenjave in ki je na ta način našim narodnim nasprotnikom igrala naravnost v roke. Višek tega izdajalskega početja pomenja lanskoletna denunciacija Jadranske banke pri tržaških italijanskih oblastih, aranžirana iz Jugoslavije. Vsa ta gonja, uprizorjena in vstrajno podpihavana iz Jugoslavije, je zavodu in s tem tudi našim narodnim interesom neizmerno škodovala. Če bi te gonje ne bilo, bi bila uprava vzlic danemu položaju še mnogo izdatnejše napravila novi italijanski grupi mogla zastopati interese dosedanjih delničarjev tržaškega zavoda.

Vzlic vsemu temu pa je sedanje-ravnateljstvu uspelo, izposlovati tak

način nacionalizacije, da je nova emisija delnic Jadranske banke Trst, o koji je sklepal sobotni občni zbor in s katero se sanacija tržaškega zavoda izvršuje, pridržana dosedanjim starim delničarjem in da le eventualno od njih neoptirane delnice prevzame italijanska skupina. Vpliv jugoslovanskih delničarjev na zavod v Trstu bo torej odvisen od tega, v kakšni meri se bodo oni sami poslužili subskripcijske pravice na nove delnice.

Tako je sedanje ravnanstvo Jadranske banke pri reorganizaciji celega zavoda po prevratu, kljub nečutenim intrigam od izvestne strani, do skrajnih možnosti varovalo nacionalne interese in koristi prvotnih delničarjev.

Jasno je torej, kako podla in prozorna je kleveta, češ, da je nova uprava izročila Jadransko banko Trst v roke fašistom. Novi upravi je celo uspelo, da reši upnikom Jadranske banke Trst njihove terjatve in da po možnosti ublaži stanje, povzročeno vsled lahkomišelnega poslovanja prejšnjega ravnateljstva v medvojni in neposredno povojni dobi.

O vseh dogodkih pa bo še, kakor smo poučeni, ravnanstvo Jadranske banke informiralo jugoslovansko javnost z dokumentarnimi izveščenji.

Pri sobotnem rednem občnem zboru Jadranske banke Trst, ki je potekel popolnoma redno in mirno, je bilo ugotovljeno, da so bili akcijski kapital in rezerve od pristojnih oblasti izključeni od konverzije tako, da so čeprav izraženi v lirah na podstavi svojodobnih naredb vojnih oblasti, v stvari ostali nekonvertirani. To dejstvo je v ostalem popolnoma v skladu z voljo dosedanjih delničarjev Jadranske banke Trst, ki so l. 1920 sami sklenili na občnem zboru tega zavoda, da se njegov sedež prenese iz Trsta v Zagreb, s čemur so dokumentirali svojo voljo, da ostane akcijski kapital nekonvertiran, da torej ostane nominalne delnice 400K. Prenos sedeža se potem radi formalnih težkoč ni mogel izvršiti, vsled česar se je z zavarovanjem koristi delničarjev ustanovila Jadranska Banka Beograd na gori omenjeni način.

Nadalje se je na občnem zboru jednoglasno sklenilo, da se stari kapital in rezerve odpišejo in da se reintegrira kapital z izdajanjem novih 75.000 komadov delnic po 200 lir nominalne za skupni znesek 15.000.000 lir. Rezervira se opcijska pravica dosedanjim starim delničarjem za vsako staro na eno novo, razen tega dobijo stari delničarji gratis po eno delnico Jadranske banke Beograd v nominalnem iznosu 400K (100 Din) za vsako delnico Jadranske banke Trst, katerih nominalna vrednost je, v skladu z l. 1920 na občnem zboru izraženo voljo delničarjev samih, ostala istotako 400 K. Delničarji Jadranske banke Trst torej ne izgube ničesar, ampak le niso dosegli dobička v oni meri, kakor so to morda pričakovali.

Predlog, da naj se izvoli odbor treh delničarjev, ki bi pregledal poslovanje uprave, je bil odbit z pretežno večino glasov, dočim je predlog bivšega ministra Givja Supila zastopajočega izvestno skupino, da naj se občni zbor odgodi za mesec dni popolnoma propadel, ker je bil odklonjen z vsemi glasovi proti onim predlagatelja.

Občni zbor je vzel na znanje poročilo upravnega in nadzorstvenega odbora in istim podelil absolutorij z 9/10 oddanih glasov.

V upravnem odboru so bili izvoljeni Giorgio Pittacco, senator in župan Trsta; general Piccione, bivši komandant českoslovaške legije; odvetnika Emanuele Fiano in Capodoro Crispo; Giovanni Host-Venturi; Čiro Kamenarović; dr. Voja Marinković, bivši minister; dr. Laza Marković, minister pravde; dr. Marco Mordo in Giovanni Trombaccio. — V nadzorstveni odbor: Gino de Lasinio; Omati conte Vittori in profesor Arrigo Solmi; namestniki: baron Guido Albri, Giorgio Trevesini in Vladimir Teukarevič, industrijalec.

posodo in orodje ter prosi za oferte. Interesentom so natančneji seznam posode in orodja ter drugi podatki v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

— g Carina na ječmen. Ekonomski finančni komitet je v seji z dne 22. junija sklenil, da se dosedanja izvozna carina na ječmen iz br. 2 izvozne tarife, zniža od 100 dinarjev na 40 dinarjev za 100 kg. Sklep je stopil v veljavo dne 26. junija t. l.

— g Sejem plemenskih bikov v Rapperswilu. Zveza vzhodnošvicarskih zadrug priredi tudi letos jeseni in to 11., 12. in 13. septembra sejem plemenskih bikov (Schwierzschlag) v Rapperswilu na Zürichskem jezeru. Podrobne informacije o sejmju daje poslovodja zveze Dr. M. Litschner v Sevelen, Kanton St. Gallen.

— g Prevozna nasičeno parna lokomobila, montirana na posebnem pokritem vozu, tvrdke Hofherr-Schranz iz leta 1916, osem atm., 10–15 KS delazmožnosti, kompletna s pločevinastim dimnikom in z ugradnim certifikatom se prodaja za Din 37.500.—. Natančnejše informacije daje Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska ce-

sta 22. Pri nakupu imajo prednost obrtne produktivne zadruge.

— g Dobava petroleja, olja in bencina za pogon. V pisarni intendantnega oddelka oddelka za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 4. avgusta t. l. ob 11. uri dopoldne prva ofertalna licitacija za dobavo 47½ ton premoga, olja in bencina. Natančnejši podatki s predpisanimi pogoji so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Politične vesti.

— Kompromitirajoča razkritja o Radčiću. Ruski žurnalst g. Njemanov, o čigar dopisih v pariški »Poslednjih Novostih« smo že govorili, poroča na temelju razgovora z Radčićem v svojem tretjem pismu, da je Stjepan Radić sklenil s poglavarjem makedonske revolucionarne organizacije, z zloglasnim Todorom Aleksandrovim pisмено pogodbo glede skupne akcije v borbi proti naši državi. To pogodbo ima izpolniti še posebna konvencija, ki se nanaša na slučaj, ako bodo Hrvati prisiljeni, da posežejo po aktivnih revolucionarnih metodah, to je po ustavi. Da ta trditve ni izmišljotina Njemanova, dokazuje dejstvo, da Njemanovo ugotovitev v vsem obsegu potrjuje glasilo istega Todor Aleksandrova »Nezavisimma Makedonija«, pišoč dobesedno: »... ne je sekret pismenoto s'glašenje meždu glavata na makedonskata revolucionnata organizacija Todor Aleksandrov i St. Radić, koeto priedvižda s'mjestna borba i nova konvencija v slučaj, če Hrvatije bodat prinudeni da pribegnjat kom revolucionni metodi na dejstvie to je kom v'zstanie.« — Radić je torej sklenil pakt ne samo s Korošcem in Spahom, marveč tudi s Todorom Aleksandrovim! Ali je to znano našim merodajnim krogom? Ako ne, jih mi opozarjamo na to dejstvo. Sicer pa je razviden fakt, da revizionisti igrajo pod eno odejo z makedonskimi revolucionarji. Že iz tega, da vsa njih glasila zagovarjajo makedonski revolucionarni pokret in se zavzemajo za avtonomijo »Makedonije, kakor jo zahteva Todor Aleksandrov. Čitajte »Slovenca«, kako vihti kopije »za avtonomnata Makedonija«!

— Odgovor vojnega ministra klerikalcem. V soboto smo objavili daljši eksceprt govora klerikalnega poslanca Škulja o naši vojski. Ta govor je v narodni skupščini takoj izzval veliko ogorčenje. Vojni minister general Pešić pa je na sobotni seji pred zaključkom načelne debate odločno in z jasnimi argumenti odgovorjal na demagoško in neutemeljeno kritiko klerikalnega poslanca. Odločni govor vojnega ministra je zbornica sprejela z viharnim odobravanjem. Klerikalci so na ministru izvajanja popolnoma molčali, kakor miši v luknji. Na sobotni seji so klerikalci doživeli znatno blamažo. Splošno odobravanje je žel minister z izjavo, kako naj Slovenci služijo domovini in da ne more dopustiti, da bi slovenski vojniki služili samo v Sloveniji. Organizacija naše vojske in mornarice ni militaristična. Naša vojska zasleduje idealni cilj biti trden zid proti vsem navalom zunanega in notranjega sovražnika.

— Obletnica smrti ruskega carja. Ruski emigrantski krogi slave danes 5 letnico smrti ruskega carja Nikolaja II. in njegove rodbine. 16. julija 1918. leta so boljševiki ubili v Jekaterinburgu njega, carico in prestolonaslednika Alekseja. Vse emigrantske organizacije v naši državi se udeležijo svečane zadušnice, ki se vrši ob 1.30 popoldne v beogradski saborni cerkvi.

— Sprememba v vodstvu demokratske stranke na Štajerskem? Po poročilih, ki smo jih dobili z raznih strani iz Maribora, so v tarkajšnjih demokratskih krogih silno nezadovoljni s svojim voditeljem dr. Krkvcem. Prišlo je med vodilnimi osebami v demokratski stranki do ostrih nesoglasij. Ba je odstopi dr. Krkvec že v doglednem času od vodstva, na njegovo mesto pa stopi odvetnik dr. Iran Lipold.

— Vrhovna vlada ruske federativne zveze. Po poročilih iz Moskve je bila sestavljena nova vlada sovjetske federacije takle: Predsednik V. J. Ljnin; podprednik: Kamenjev (Rosenfeld), Rikov, Curjupa. Čubar in Ochelašvil. Komisar zunanjih del je Čičerin, vojske Trocki, zunanje trgovine Krasin, železnice Dzeržinski (obenem šef čezvijačke), pošt in brzojava Smirnov (bivši šef sibirskje vlade), financ Sokolnikov, državne kontrole Kujbšev, javnih del Šmidt, prehrane Briuhanov in vrhovnega narodnogospodarskega sveta Rykov. Prvi skupni sovet ljudskih komisarjev RSFSR, ki tvori sedaj samo še del federacije, na ozemlju srednje in severne evropske Rusije, je bil izvoljen v sledečem sestavu: predsednik je zopet Ljnin, namestnika Kamenjev in Curjupa, notranji komisar Bebarodov (morilec carske rodbine v Jekaterinburgu), državne kontrole Kisiljov, javnih del Bachutov, prehrane Kalmanovič, financ Vladimirov, zemljištevstva Smirnov, pravice Kursky, prosvete Smačarsky, zdravstva Semaško, socijalne politike Jakovenko, predsednik sovjeta za narodno gospodarstvo pa je Bogdanov. Tako vidimo, da Ljnin še ne namerava umreti, pač pa je šef dvojne vlade — vrhovnega organa vseh federativnih republik in predsednik prvotnega ta ljudskih komisarjev. Tudi nekateri boljševiški prvaki so dobili po dva komisarjska portfelja.

Kultura.

MESTROVIČEVA RAZSTAVA

Moje prvo doživetje Ivana Mestroviča.

Kje so tisti daljni časi, ko smo pred svetovno vojno živeli velike dneve duševnega poglavlja, strastne priprave za javno delo in pa prelestne slutnje državne samostalnosti Jugoslovenov! Daleč so za nami. V njih sredino pa je bilo zablskalo doživetje tedanjih Mestrovičevih umetniških tvorov kot proroka neprecenljive vrednosti lastnega ustvarjanja in pripravljanja jugoslovanskega kulturnega tipa bodočnosti. — Živo se spominjam dni, ko smo zaznali za evropsko umetniško kritiko, ki nam je odkrila na rimski razstavi svetovne upodobljajoče umetnosti in v srbskem paviljonu duševnega velikana jugoslovanske krvi. To odkritje je učinkovalo kot najidealnejša posvetitev naših tedanjih političnih aspiracij. S kakim zadivljenjem smo čepeli nad besedami in reprodukcijami, ki jih je prinesla münchenska »Kunst« ter gledali posnetke Mestrovičevega Kosovskega hrana, njegove karijate, njegovega silnega jezdeca Krajčevića Marka. In kako proketo smo rabili to svetovno priznano kulturno moč našega jugoslovanskega rodu, da smo vzdržali debate, in želje po kulturni in politični samostalnosti, katere smo izrekli in vodili z zastopniki italijanskega in nemškega kulturnega življenja. V notranjosti nam je plapolala posebna ljubezen, ki se je naslajala na izvirnih obrazih Mestrovičevih kipov, v katerih smo gledali upornost velikega naroda, njegovo telesno samoniklost, globino trpljenja ter svetost hrepenenja po državni in duševni samostalnosti. To življenjsko in politično filozofijo so nam posredovala tedanja dela Mestrovičeve umetnosti. S Kosovskim hrantom smo to narodnostno simboliko doživeli na način, ki je prekipel strastnega iltjenja in blaženega hrepenenja po kraljestvu jugoslovanskih idej. Vsaka umetnost pa je neke vrste instrumentarij, s katerim sprožamo v sebi velika čustva, doživljamo globokih tajnosti in kopnenj ter objeme sladostrastnega užitia. Naša tedanja duševna sestava je to umetnost pripoznala kot najbolj mogočno sredstvo notranjega opajanja. Brez tega duševnega korrelata bi ta umetnost izgledala kot zanimiva zbirka bizarnih kipov in domislekov specifično jugoslovanske folklorje. Nam pa je predstavljala in užigala mladostno ter prelesto duševno gibanje jugoslovanskih kulturnih in političnih aspiracij. Z umetnostnokritičnega stališča smo se divili neverjetno dozorelo pogodeni jugoslovanski tipiki obrazov in dejstev, katere je tedaj upodobil Ivan Mestrovič. Velika pa je bila tudi ostala realistična koncepcija njegovih umotvorov, popolna je bila plastičnost, formalnost in živost njegovih del. Iv. Mestrovič je tedaj utelesil jugoslovansko kulturno in politično čustvovanje revolucionarnega pokolenja pred svetovno vojno. Posredoval je zgodovinski in narodnostni simbolizem Kosovskega verovanja, odkril končno idealno jugoslovansko telesno tipiko, osobito v obrazih. V tem zadnjem oziru so mu sledili Babić in drugi. Take ideje je Mestrovič upodobil v njegovi prvi fazi s formalno in tehnično popolnostjo, ki si je izvojevala priznanje svetovne umetnostne kritike.

Doba religioznega premišljevanja. — Spominjam se tudi žarkega poletnega popoldneva, ko sem v Ženevi spoznal l. 1916 Ivana Mestroviča in iz pozgovora razvidel, da ga je minula narodnostnofilozofska tematika in da premišljuje religiozno doživljanje. Že tedaj sem slišal o tem in onem delu te vrste. Danes imamo v Ljubljani priliko, da doživljamo Ivana Mestroviča kot religioznega premišljevalca z neko popolnostjo. Skoro da je namreč razstavil prav vse, kar je v zadnjih letih ustvaril na religioznomotivnem polju. Izvzet je seveda mavzolej v Cavtatu, ki je poslal samo svojega Angela-varuha, da mu kliče dobrodoščilo pri vходу v razstavo. Duševna analiza teh religioznih umetnin ni lahka. Posebno za to ne, ker niso dogmatične, temveč izvirni primeri opisne etike. Morebiti bi to trditve najtežje dokazali pri Jezusu na križu in pa pri številnih materah z deteti. Toda tudi prva, v monumentalni obliki izdelana umetnina nam pripoveduje etično spoznanje Golgoate, na katero je bilo razpeto evropsko človeštvo za časa svetovne vojne. Tudi Mater božje bodo imele prejkone značenje, ki jim ga daje pravoslavje, torej etično, morebiti tudi čustveno in mistično, nikakor pa dogmatično, kakor v katolicizmu. Ostale religiozne umetnine Mestrovičeve pa se odlikujejo z nesporno opisnotično vsebino.

Reliefi. Vzemimo najprvo skupino reliefov. Smanjanje s križa, Jezus in Samarijanka, Jezus izganja kupce, Marija med angeli. Skušanje ter najmočnejši iz te skupine Jezus in Magdalena nam predočujejo neko splošno sposobnost Mestrovičevega, namreč njegovo izredno plastičnost ter silo zglaševanja velikega dogodka na najmanjšo ploskvo. Ti reliefi so kar živi pred tabo, istočasno pa ti očitjuje razporedba teles in udov zagonetno skladnost ter estetično ubranost, kakoršni ti more nuditi samo umetnik, ki mu je aparna črta vse, vsebina pa nič. Poleg močne etičnosti ter plastične izvirnosti najdeš na teh obrazih posebnosti, ki so samo Mestrovičeve. Nekateri hočejo videti asirske vplive in pa židovske tipe. To je pomota, ki temelji na zamenjavi tehničnega pripomočka kodrastih las z Mestrovičevimi tipiki njegovih obrazov. Za mene je etično in formalno najbolj močan Jezus in Magdalena s kopico človeških obrazov, ki vsak na svoj način preživlja svet dogodek med Jezusom in Magdaleno. Koliko življenja, ki užiga! Sem spada tudi reliefja mladeniča in deklice, polna izvirno udahnjena nežnosti, nedolžnosti in mladenišva. Veseli in žalostni angeli mičejo s svojimi samorastlimi krili in obrazki, ki so posneti po spavajočih detetih. Tudi prispevek k izvirnosti elementov Mestrovičevih umetnin, On hoče povsod, da je iz-

viren: duševno, vsebinsko in pa formalno, v obrazih, kretljah ter načinu postavbe.

Marije in slično. Druga skupina religioznih Mestrovičevih del tvorijo razstavljene Marije. N. pr. reliefi Marije z otrokom, dve Mariji z detetom, Marija v bisti. Skica za Marijo, Magdalena, dve Pieta, S temi deli je hotel Mestrovič očitno na svoj način rešiti tradicionalno vprašanje Marije. Resil ga je v smislu Marije z detetom in ne kot Madono z čezuškom. Toliko glede vsebine, v formalnem oziru uporablja tipično sedečo postavbo ter podolgate glave, ki spominjajo na starokrščansko umetnost. — Neki skrivnostni mir je v teh Marijah in oznanilo neke božje resnice v tistih detetih. Slutnja tega je živa in prodorna. Vsekakor izvirna je rešitev tradicionalnega problema Pieta, ki si jo je Mestrovič privoščil kar z dvema deloma. Odsotna jim je znana romanska karakteristika. Zato pa kar bleščejo od slovanskega usmiljenja in materinstva. Trejto skupino teh religioznih del tvorijo

Kristove glave. Vzemimo Kristovo glavo (Ecce homo) s silnim izrazom naravnost do skrajnosti estetizirane primitivizma, drugo Kristovo glavo, ki doživlja skrajnost trpljenja za sočloveka. Izražena zavest trpljenja za sloveka predstavlja etično gloriozijo teh umetnin. Sem spada Glava Jezusa Krstnika, ki oznanja prihod Kristusov. Moj vtis je, da stojimo napram religiozni tematiki Mestrovičevi nekoliko nemi in da do kraja ne moremo zapopasti njene vsebine. Formalni momenti so dovršeni, v plastičnem oziru nedoseženi, v tipičnem samonikli. Toda manjka nam eno, kar bi to umetnine moglo užgati do strastne zamaknenosti in to je religiozna duševnost. Mestrovič jo ima. Kadar smo religiozni, smo zmedeno mistični in skoro religiozni estet. Pa umetnine se spajajo v posebne duševne kroge in pred krog je treba stopiti s posebnimi duševnimi razpoloženji, da te porazilo s svojimi skrivnostmi, da ti užgejo čustvene temelje tvoje umetnostne užitia. Današnja doba je preveč senzualna, mistično in eroično navdihljena in zatorej preveč prežeta z odnosnim čustvenim trpljenjem, da bi ga mogla na prvi mah užgati ali pa celo izpreobrniti umetnost globokih etičnih opisov in etičnih skrivnosti. Toda kljub temu občudujemo elementarno izvirnost in formalno dovršenost te religiozne umetnosti. Izgleda, da se je tudi na tem polju Mestrovič izčrpal (kakor prej na narodnostnem) in da stopa v tretjo fazo

Splošno človeški vizij. V to skupino stavlja glavo deklice s cvetko, deklico, pojoč ob kitari, Ženo s kitaro, Glavo deklice, ki moli, Ženske glave, Statuete, Plesalko, Deklico s kitaro, Bralko, Ženo z vijolino. Zdi se ti, da se je Mestrovič zamaknil v lepote človeških karakterov, ki jih skuša osredotočiti na upodobljenih obrazih. M pravimo, da je Mestrovič dosegel v njih suvereno moč tipičnega izražanja, ki jo podpira dovršeno realistična tehnika. Ne morem se otestiti vtisa, da so ti obrazi zamaknjeni vase, da sebe uživajo! Kakšno filozofijo ti pripovedujejo te umetnine? Nobene. Pač pa ti omogočajo vpogled v svet tipiziranih človeških obrazov, ki se ti zarijejo do dna duše, da si jih ne otrešiš od konca dni. Isti naravnost brezčustven vtis sem imel, ko sem gledal l. 1918 razstavo Rodinovih del v Zürichu. Tudi pri Rodinu nekaj senzitivno linearnih del z razkošno lepoto, kakor pri Mestroviču Plesalka ali Laokovn naših dni. Večino del sem pa čutil, kakor da se nahajajo izven časa in prostora in da ti predstavljajo suhoparno resnico o človeku kot vrhuncu stvarstva. V običajnem življenju vidimo ljudi, človeka nebes. Tam pri Rodinu in pri Mestroviču ga zreš neposredno pred sabo. Njegova tipičnost pa je strašna, pretresujoča. Iz prs se ti izvije krič: O človek, kje si, kakšen si, kam si namenjen?

Predaleč bi začel, ako bi navedel vse potankosti Mestrovičeve umetnosti, recimo v tehničnem oziru njegovo uporabo oblike. Prostorno geometrični problemi zanj ne obstajajo. Obvlada vsako pozicijo do popolnosti najnaravnejšega izraza. Često je pretkan, primeri dve roki pri lastnem portretu, pri deklicah in ženah z glasilni. Njegovi obrazi, osobito v zadnji fazi, ne vsebujejo trohice nemira, ali nervoznosti, povsod notranja koncentracija, zdravje.

Mestrovič je kakor vsi veliki umetniki bogat vizionarec tipičnih človeških obrazov, in pester opazovalec etičnih emocij. Mestrovič je neskončno daleč od vsakega erotičnega estetizma, pa najsi se podaja v obliki mistične in religiozne sanjivosti. V prvi dobi je ovekovečil zgodovino in sedanost jugoslovanskega narodnostnega hrepenenja in trpljenja, v drugi je podal življenjsko izpoved jugoslovanskega seljaka, ki mu vznika iz trudopolnega njegovega vsakdanjega dejanja in nehanju ter pojasnjuje resnice pravoslavnega krščanstva. V tretji fazi se obrača k splošnim človečanskim problemom v smislu tipizacije človeških duš in obrazov. V vseh elementih je ta umetnost izvirna ter je formalno popolna. Zato bo ostala velika, četudi se bodo naši notranji bistveni rezonatorji izpremenili in ne bodo več mogli pojmiti duševne, prevsem anocijalne Mestrovičeve inspiracije. Toda razpokošje in tipična moč od Mestroviča upodobljenih vizij bosta ostala večna glasnika njegove umetnosti.

Dr. P.

— Prezident Masaryk častni doktor ameriške univerze. Univerza v Cedar Rapids, takozv. »Coe College« je podelila prezidentu českoslovaške republike Masaryku naslov častnega doktorja. Prezidentja je zastopal pri tej priliki dr. F. Chalkovsky, poslanik ČSR v Washingtonu. Ganljiv je bil prizor, ko je dr. Maggry predstavil navzočim silovasega prijatelja Čehov dr. Burkhallera, ki je kljub boleznj prišel, da kot predsednik direktorja odkliče češki narod v osebi prezidenta Masaryka. Starček je izjavil, da je Masaryk s tem, da je sprejel naslov častnega doktorja izkazal univerzi večjo čast, kakor pa univerza njemu.

Turneja ljubljanskih učiteljskih zborov.

Kakor smo že v nekaterih naših zadnjih številkah poročali se nahaja pevski zbor gojencev tukaj, moškega kakor ženskega učiteljskega pod vodstvom njegove zborovodje in profesorja glasbe na tem zavodu priljubljene skladateljke Emila Adamiča na turneji po Bosni in Dalmaciji. O tem nad vse hvaljivrednem podvzetju našega učiteljskega naraščaja in odličnega glasbenika Adamiča smo prejeli obsežnejše poročilo, iz katerega povzemamo: Dostojni močan pevski zbor 70 po številu mladih a vsrajnih učiteljskih pripravnikov in pripravnic ljubljanskih je po daljši vsled precejšnje vročine tudi dokaj težavni vožnji prispel 1. t. m. ob 3. pop. čil in zdrav v Mostar. Namenjen je bil prvotno ustavi se v Sarajevu, kar pa se mu je vsled velikega števila tam zborujočih profesorjev in Skavtov odsvetovalo. Tako je bil zbor primoran iti preko Sarajeva naravnost v Mostar, kjer so ga sprejeli tam. učitelji in narod nad vse prisrčno. Omeniti moramo še, da se nahajajo v spremstvu tudi nekateri profesorji in profesorice zavoda, dalje spremlja ekspedicijo univ. prof. dr. Šerko in kot upravnik gosp. poslov znanj strokovnjak na tem polju g. Karol Lasbajer, blaginjak »Glasbene Matice«. Mladi pevci so imeli do Mostarja krasno vreme in se niso mogli dovolj diviti krasni divje romantični dolini reke Neretve. V Mostarju se je zbor nastanil deloma v konviktu »Prosvete« deloma v mohamedanskem konviktu »Majret«. Po kratkem odpočitku so se šli skupno osvježiti v poznano lepo mostarsko kopalnico, nakar so si ogledali mesto in njega zanimivosti. Mesto samo je južno in so celi vrtovi oljk, cipres, fig itd. kaj prijetno iznenadili našo mladino. Po skupni večerji v hotelu »Neretva« so trdnj dijak legli k počitku. Naslednji dan v ponedeljek 2. t. m. je priredil zbor koncert v veliki dvorani hr. pev. dr. »Hrvoje«, za katerega je vladalo že nekaj dni živahno zanimanje. V nabito polni dvorani je nastopil moški, nato mešani zbor in eksaktno odpel dokaj obsežen program. Uspehi je bil popoln. Mostarčani niso mogli prehlati prelepe slovenske pesmi, ki jo je mladina po sodbi tam, muzikalnih krogov pela umetniško dovršeno. Zbor je bil obsut s dežjem svežega cvetja. Drugi dan so peli mladi pevci isti program v hotelu »Neretva« s prav enakim uspehom. Slovenska mladina si je tako na mah pridobila srca Mostarčanov, ki so zatirjali, da kaj enakega se niso čuli. V sredo 4. t. m. se je zbor odpeljal v nadvse prijetnimi vtisi proti Sarajevu, kamor je prispel v četrtek zjutraj. Tu je nad vse ljubljenci sprejem aranziral tam. »Slovenski klub«. Sarajevski Slovenci — Tomaž — so vodili mladino celo dopoldne po mestu in ji razkazali vse zanimivosti. Mesto samo zlasti pa turški del je neznansko ugajal in mladina se nikakor ni mogla ločiti od orientalske čaršije; zvečer je zbor nastopil v »Narodnem pozorišču« s nič manjšim uspehom kot v Mostarju. Adamičeve skladbe žanjejo trijumfe. Zelo ugaja Prelovčev »Dobrodoh«, Lajovičev »Pastirski«, Hubadova »Gor čez izaro« od drugih pa najbolj Mokranjevc »Kozar«. Razna društva so poklonila vrlim pevcem vence, tako hr. pev. društvo »Trebevič«, krasno lro, srpsko pev. dr. »Sloga« prekrasen venci s trakovi, Slov. klub ljuborjev venci itd. Naslednji dan je prinesel sarajevski »Jugoslovanski list« izpod peresa muzika strokovnjaka naslednjo oceno ki je vredna, da jo v polnem obsegu priobčimo: Koncert zborov učiteljske šole v Ljubljani. Sinoči se je vršil koncert mešanega in moškega zbora ljublj. učiteljskih zborov, ki pa nima razven svojega čarobnega nimba mladosti absolutno nič dijaškega, ne šolskega. Odlični in poznani slovenski komponist in izvrstni zborovodja Adamič je znal ta mladeniški material tako stvoriti in izdelati, da mu je dal individualen in resen značaj, kakršnega imajo redko starejši zborji pri nas. Ti mladi dijak i Ljubljane bi bili lahko v marsičem učitelji mnogim našim starejšim tu. Program je bil v glavnem slovenski, a zbor je izvajal tudi hrvatske in srpske skladbe, od katerih je treba zlasti poudariti Mokranjevc »Kozarja« podanega v celoti v duhu skladateljevega in karakterizirane zelo originalno in efektivno. Vsekakor je bil zbor v svojem pravem elementu pri izvajanju slovenskih skladb, a tu so bile zopet na prvem mestu Adamičeve, Lajovičevi »Pastirski« in Hubadova »Gor čez izaro«. Nočemo tu povdarjati tehnično stran izražanja tega mladega in gibčnega zbora, kakor ono resnost s katero je ta mladi svet znal podati zajedno umetniško hotenje svojega zborovodje in mu dati povsem pravi izraz. Zlasti je treba povdariti temperamentno odpeto Adamičovo »Pojdimo na Hrvatsko« in Devovo »Kosovo svatbo« (tu je pisec mislil gotovo na Adamičovo »Svatbo na poljani«) v strogo držanem ritmu in odlično pogodenem tempu. Čuvši to razpeto mladost naših bratov Slovencev oblijo je našo dušo nekaj svetlega, napolnijo jo z uteho v teh mrklj časih občega zastrupljanja naših javnih razmer. Tako »Jugoslovanski list«. Po koncertu se je vršil prijateljski sestanek v »Naredku«, kjer so se mladi temeljito podprli za nadaljno pot proti Dalmaciji. V nestrpnem pričakovanju in najboljšem razpoloženju radostno prepevaje se je mladi zbor odpeljal ob 11. zvečer s vlakom proti Mostarju in od tu čez »Popovo polje« na Gruž. In ko so se proti jutru opazili prvi obrisi našega sinjega toli opevanega morja, zadonela je močno iz mladih grl »Buči, buči morje adrijsko«. V Gružu je bil kar najslajnejši sprejem. Narodno žensstvo, zveza učiteljev, »Sokol«, »Orjuna« itd. vse je vzviklo mladim pevcem umetnikom. Po pozdravnih nagovorih so nastanili ves zbor v krasni novi hotelski zgradbi, g. dirigent Adamič pa je bil gost tam. franč. samostana. V soboto je zbor korporativno napravil izlet v — morje, kjer se je do dobra premočil in osvježil. Zvečer so dali mladi koncert v »Sokolski dvorani«. Kljub hudi vročini je bila dvorana povsem polna. Tudi tu je petje mladih gojencev očaralo. Narodno žensstvo je poklonilo zboru ljuborjev venci. Navdušenje poslušalcev kar ni hotelo pomeči. Uspehi popoln. V nedeljo je pela na prošnjo frančiška-

nov »Mala brača« pri maši, kar je Dubrovničanom bilo nad vse povšeči. Za nedeljo popoldan je bil napovedan drugi javen koncert na prostem in to na »Pilama«. Popoldan pa se je nebo na enkrat stemnilo in sv. Peter je odprl menda prav vse zatvornice. Do tu imamo poročilo. Ako se je koncert vršil nimamo še poročila. Iz Dubrovnika odidejo mladi pevci na otok »Lokrum«, od tu pa s parnikom »Petka« v Split, kjer priredijo koncert. Mladi zbor je absolvirao do sedaj štiri velike koncerte in drži prav krepko. Moralno stanje zbora je izvrstno. Vse gre v najlepšem redu in razpoloženju. Povratek zbora se pričakuje v soboto ali nedeljo. Po brzojavnem poročilu iz Splita se izletniki vrnejo v Ljubljano v nedeljo popoldne čili in zdravi.

Otvoritev dveh novih zdravstvenih zavodov v Ljubljani.

V ponedeljek, 16. t. m. predpoldne se je izvršila svečana otvoritev dveh novih socialnihigijenskih zavodov mesta Ljubljane. Tiho in brez velikega javnega odziva se je zbrala peščica zastopnikov oblasti, zdravniških krogov in karitativnih združenj, da proslavi otvoritev obeh zavodov. Ne brez razloga je iz otvoritvenih in pozdravnih govorov odmeval notranji ponos nad dovršenim delom. Srčna plemenitost in javno zdravstveno skrbstvo je zopet slavilo veliki praznik. Ko bi se sedanje in bodoče matere ljubljanskega prebivalstva zavedale dobrih, katerih bodo deležne, tedaj bi ne bil otvoritvi prisostvoval ožji, skoro intimen krožek socialno in karitativno usmerjenih delavcev in delavk, temveč pravi ljudski zbor. Ob ti priliki nasvetujemo gg. šefom novih zavodov, da bi bilo izrednega propagandističnega pomena, ako v prihodnjih tednih organizirajo poljudne znanstvene obhode svojih zavodov in na ta način razširijo socialnihigijenične ideje, katerim so se posvetili, tudi v širšo javno zavest.

Svečani otvoritvi je v imenu g. ministra za narodno zdravje prisostvoval načelnik dr. Štampar, v imenu pokrajinske uprave g. veliki župan dr. Lukan, ga dr. Tavčarjeva kot predsednica Materinskega in dečjega doma kraljice Marije, v čigar okoliščini sta se oba zavoda zgradila ter predala javnosti, za mestno občino ga dr. Peričeva, za bakteriološki zavod v Zagrebu njegov šef g. dr. Boričič, dr. Dermastija za Oddelek za socialno politiko, ggč. Štebičeva za Odsek za zaščito dece in mladine, dr. Goršič, dr. Zalokar, dr. Bleiweis kot šef Okrož. urada za varstvo delavcev, dr. Bezjak za Oddelek za svetlo in vere, dr. Poljanec za Višji šolski svet, g. Grasselli kot predsednik Slov. rdečega križa, mestni fizik dr. Rus, za »Naše srce« gg. dr. Baltič, nadalje zastopniki Kola jugosl. sester, Društva Atene, Društva slov. učitelj, Mladine in odbora SHS žena za siročad, Društva za otroško varstvo in mladinsko skrb v Ljubljani, Jadranske straže, Kluba Primork itd.

Sanitetni šef za Slovenijo dr. Katičič je pozdravil navzoče z naslednjim govorom:

Gospo in gospodje! Če bi se nam posrečilo, da dvignemo razumevanje in čut za higijensko življenje med narodom v istem tempu, v katerem koraka naše prvo ministrstvo narodnega zdravja v ujedineni naši nacionalni državi pri ustvarjanju vseh predpogojev ozir. institutov, kateri naj bodo žarišče za širjenje nauk in o zdravju, nadkrilili bi v kratkem času najmodernejše države.

Zalibog ves naš trud ne najde dovolj razumevanja, ne samo pri podeželnem prebivalstvu, nego tudi pri mestnem prebivalstvu, da še celo pri samih zdravnikih ne, kar najbolj dokazuje možnost razširjenja epidemij.

G. in g.! Moja usoda, da je ravno meni poverjeno načelovanje zdravstva v Sloveniji v času najvažnejšega dviganja, me napolnjuje s ponosom in ob tej priliki moram izreči v imenu našega ljudstva in vseh prizadetih faktorjev našemu ministrstvu najiskrenejšo zahvalo.

V kratkem času še ne enega celoga leta so urejeni in oddani svojim svrham: dve bakteriološki stanici (v Ljubljani in Celju), bolnica za ženske bolezni v Ljubljani, ambulatorij za spolne bolezni v Celju, dispanzer za deco in hig. zav. v Ljubljani, nabavljena je ena avtokolona za pobijanje nalezljivih bolezni in kmalu se bode oddal javnosti dispanzer za pobijanje tuberkuloze v Celju.

Primerjajoč te manifestne uspehe s praznino prejšnjih časov, smemo mirno gledati v bodočnost in od nas samih bode odvisno, da se vse te institucije čim bolj izkoristijo v prid prebivalstva.

Po teh pozdravnih besedah je načelnik dr. Štampar v imenu gospoda ministra za narodno zdravje otvoril oba zavoda in ju predal javnosti. V svojem nagovoru je povdaril, da se v ministrstvu za narodno zdravje s posebnim zadovoljstvom zasleduje socialnozdravstveno delovanje slovenskih karitativnih in zdravniških združenj, ki obetajo, da bo Slovenija kmalu nadoknadila, kar so prejšnji časi na tem polju zamudili.

Ministrstvo je tem prizadevanjem izkazalo največje razumevanje ter bo tudi v bodoče tako prispevalo, da se bodo Slovenci čutili v narodni državi kar najbolj zaščiteni.

Ga. dr. Tavčarjeva je nato kot predsednica dečjega in materinskega doma kraljice Marije očrtała pot, ki jo je moralo Društvo prehoditi do današnje slavne otvoritve dveh njenih zavodov. Plemenita misel se je rodila na sestanku vseh slov. ženskih društev in o priliki dveh predavanj ggč. Štebičeva in dr. Ambrožiča in je našla v marljivih odbornikah navdušene delavke. Saj je šlo za to, da se državi rešuje nedolžno deco. S pomočjo denarnih korporacij se je nabavila glavica nad milijon kron. Njih prizadevanja so našla pri zastopnikih zdravstvenih oblasti popolno razumevanje in celo sodelovanje. Na ta način smo dospeli do današnje proslave, pri kateri nas navdaja opravičen ponos. Opominja nas pa tudi, da nadaljujemo z dosedanjim delom. Povdarjajoč plemeniti namen zaščite nežnega deškega življenja je predsednica Dečjega in materinskega doma kraljice Marije apelirala na prisotne, da ohranijo družvu tudi v bodoče svojo naklonjenost in pomoč. Iskrene in prisrčnoganjene besede so izzvale burno pritrjevanje.

Sledila sta daljša znanstvena zasnova govora šefov obeh zavodov dr. Ambrožiča in dr. Pirca, katerega prinesemo neskratčano v prihodnjih številkah in ki sta opisala znanstvene temelje obeh zavodov, njih praktično ureditev ter javne namene. Morebiti na nobenem drugem zdravstvenem polju ni moči čuti zdravniškega poklica človekoljubno ter dobrotvorno moč, kakor pri tistem, ki se je posvetil zaščiti deškega življenja in javni higijeni.

Otvoritvena proslava se je zaključila z obhodom in razkazom notranjih naprav zavodov, ki je napravil na prisotne vtis, da je Ljubljana pridobila institucije, ki bi lahko krasile vsako moderno mesto.

Sokolstvo.

— Dva nova sokolska doma — v Preserju in v Borovnici. V spoznanju, da ovira sokolsko delo največ nedostajanje društvenih telovadnic in da se je v tem oziru čim prej oprostiti milosti raznih krajin šolskih svetov, so pričela naša sokolska društva resno misliti na zgradbo lastnih domov. V okrožju ljubljanskih žup so se in se še bodo letos otvorili kar štiri novi domovi: v Preserju, v Borovnici, na Igu in v Logatcu. Dne 1. julija je bila otvoritev skromnega pa tamošnjim razmeram za sedaj zadoščajočega doma v Preserju. Opremljen z malim odrom bo vabil Preserje in njegovo okolico h gledališkim predstavam in drugim prireditvam. K otvoritvi so prihiteli v ljubljanski župi včlanjena društva. V ognjevitem govoru je načelnik br. Filipič izročil dom svojemu namenu. Odgovarjal mu je načelnik br. Jesih (Šiška). Starešinstvo Saveza sta zastopala br. dr. Murnik in br. Kajzelj. Po otvoritvi je bila javna telovadba, ki je v zlic nepripravnemu terenu dobro uspela. V večjem obsegu se je vršila v nedeljo 15. t. m. slovesna otvoritev sokolskega doma v Borovnici. To je krasna stavba z lepo veliko telovadnico, ki bo takisto opremljena s odrom. Na borovniški postaji je pričakoval zlasti iz Ljubljane mnogobrojno došlo goste Borovniški Sokol, ki po svojem starosti br. Majaronu izrekel pozdravne besede. Savez sta zastopala br. starosta dr. Ravnihar in br. načelnik dr. Murnik. Razen iz Ljubljane so bili gostej z Vrhnike, iz Logatca, Rakeke, Cerknice, Preserja. Na balkonu novega doma je podstarosta br. Drašler kot predsednik stavbnega odbora z daljšim govorom idejne vsebine izročil ključ bratu starosti. Starosta JSS br. dr. Ravnihar, burno pozdravljen, je z lepim nagovorom izrekel čestitke Borovniškemu Sokolu, ki je s svojo ponosito stavbo postavil pravo narodno trdnjavo; na njej naj ponosno zaplapola naš sokolski, z njim pa naš državni prapor, da bo to znamenje vidno daleč tja proti zapadu prav tja do našega morja... Čim so si gostje ogledali prostore v novem domu, se je vršila pod vodstvom načelnika br. Miklaviča prav lepo uspeva javna telovadba, ki jej je prisostvovalo mnogobrojno občinstvo.

Julijska krajina.

— Vprašanje slovenske gimnazije v Idriji. Na gimnaziji v Idriji, ki je nekako priklopljena tamkajšnji realki, je bilo preteklo šolsko leto 40 dijakov v petih razredih. Idrija ni primeren kraj za gimnazijo, ker je na vse strani preoddaljena. Govorilo se je o premetstitvi gimnazije v Ajdovščino in Slovenci so bili pripravljene za velike žrtve, samo da bi dobili zavod v Ajdovščino. Vlada ni hotela nič slišati in tako sedaj umira gimnazija v Idriji. S slovenske strani se je predlagala tudi priključitev h gimnaziji v Gorici. Vse brezuspešno — ker vlada hoče uničiti ta slovenski srednjošolski zavod!

SPOMINJATE SE »DRUŽBE SV. CIRILA IN METODA«!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 16. julija 1923.

— Prihod kraljevske dvojice na Bled. Po telefonskem poročilu iz Bleda odpotujeta Nj. Vel. kralj Aleksander I. in Nj. Vel. kraljica Marija dne 20. t. m. na svoj letoviški grad »Savobor« na Bledu ter ostaneta tam do 29. avgusta t. l. Za tem odpotuje naša kraljevska dvojica iz Bleda v Pariz, kamor prispe tudi avstrijski kralj Ferdinand in kraljica Marija.

— Povratek naše kraljice v Beograd. Kakor nam javljajo iz Beograda, je včeraj 15. t. m. dopoldne prispela Nj. Vel. kraljica Marija iz Bukarešte. Na kolodvoru so kraljico pozdravili kralj Aleksander, člani vlade z ministrskim predsednikom g. Pašićem na čelu, generaliteta in drugi visoki dostojanstveniki. Kraljevska dvojica se je takoj odpeljala v dvor. Med potjo je prebivalstvo prirejalo kraljici iskrene ovacije. Velika množica se je zbrala pred dvorom na Terazijah. Kraljica se je za prirejane ovacije zahvalila z balkona.

— Lomile so se gore, rodila se je miška! Takozvani »Markov protokol«, ki so ga svoječasno v Zagrebu podpisali zastopniki revizionističnega bloka in poslanca narodnoradikalne stranke Gjuričin dr. Janjič, je bil dalje časa predmet živahnih političnih razprav. Ker je bil zaupen, in se je o njegovi vsebini čuvala najstrožja tajnost, je njega vsebina nudila široko polje za politična uganjanja in tudi podtkanja. Splošno je vladalo v političnih krogih prepričanje, da so v tem protokolu navedene glavne točke sporazuma, o katerem se je govorilo, da je bil že sklenjen med radikali in revizionisti. V tem uverjenju je javnost vzdrževala predvsem dejstvo, da je Radič opetovano grozil z objavo protokola, iz česar se je splošno sklepalo, da vsebuje ta zapisnik določbe, ki lahko celó kompromitirajo radikalno stranko. Ker so te dni revizionistični listi opetovano poročila, da se je vodstvo revizionističnega bloka končno odločilo, da objavi ominočni protokol, se je splošno pričakovalo, da bo ta objava učinkovala kot bomba na vso našo javnost. Pa lomile so se gore in rodila se je smešna miška. Protokol je bil včeraj objavljen, povzročil pa ni prav nobene senzacije, marveč samo razočaranje. Ne vsebuje namreč ničesar drugega, kakor nekatere točke, ki so jih formalni revizionisti kot predpogoj za končna pogajanja za sporazum med vlado, odnosno radikalno stranko in revizionističnim blokom. Najinteresantnejše na celi stvari pa je to, da nima prav nobene točke, ki bi se dala tolmačiti kot obveza radikalne stranke za izpolnitev one zahteve, ki so jih revizionistični voditelji nanizali v tem protokolu. Zato je naravnost smešno, ako sedaj revizionistiška glasila govorijo, da je radikalna stranka njihove voditelje »prevarila in požrla dano besedo«. Vsakdo namreč ve, da bi bil takozvani »Markov protokol« veljaven šele, ako bi ga bilo odobrilo in ratificiralo vodstvo radikalne stranke, kar pa se, kakor je znano, ni zgodilo. Zagrebski zapisnik torej ni ničesar drugega, kakor kos navadnega papirja, ki ne obvezuje prav nikogar, najmanj pa radikalno stranko, ki ga ni ne odobrila ne ratificirala. Da so revizionisti ta protokol, ki je vsebinsko popolnoma brezpomemben in brez vsake politične važnosti, sedaj objavili, protokol, iz katerega so preje že mesece kovali svoj politični kapital, kaže na to, da je Radič-Korošev skupini že zmanjkalo vsako drugo orožje proti vladi in radikalom. Posegli so zato po tem orožju, menceč, da bodo z njim kompromitirali nasprotno stranko, v resnici pa so z njegovo objavo škodovali samemu sebi. Vsa javnost sedaj ve, da so jo revizionisti dosledno grdo varali, ko so v časopisju sistematično širili vest, da vsebuje »Markov protokol« določbe in obveznosti kardinalne politične važnosti. Tako prevarana javnost se bo v bodoče čuvala verjeti tiradom revizionističnega bloka in tiska. Na drugi strani pa je objava »Markovega protokola« razvezala radikalom roke, da zopet lahko delajo politiko po svojem prostem prevdanku, ne oziraje se na nikogar drugega in na ničesar, kakor na dobro pojmovane interese celokupne države.

— Včerajšnji dan na Triglavu. Za včeraj je bil napovedan, kakor že znano, italijanski vojaški izlet na Triglav in govorilo se je, da nameravajo Italijani pri tej priliki pritrditi na vrhu Triglava italijansko državno zastavo. Na to vest, ki je razburila zlasti našo mladino, je pohitelo mnogo planincev in nacionalistov včeraj na Triglav. Vseh je bilo okrog 150. Da bi ne prišlo do kih neljubih incidentov, je vlada poslala na Kredarico tudi 15 orožnikov, ki pa niso imeli povoda intervenirati. Naši ljudje so zgodaj zjutraj zasedli vrh Triglava, kolikor ga pripada rani in pritrdili na Aljaževan stolpu državno zastavo. Kasneje so prišli na vrh tudi Italijani, ki so jih spremljali karabinie-

ri. Italijanski civilisti so imeli isvoboden prehod na naše ozemlje, dočim so italijanski orožniki in vojaki morali ostati onkraj meje. Vsa stvar se je izvršila docela mirno brez vsakega incidenta.

— Dr. Matko Trinajstić, odvetnik v Voloskem, je rojen na Krku, ki je po rapalski pogodbi pripadel Jugoslaviji, prebiva pa v onem delu Istre, ki spada sedaj pod Italijo, že nad 35 let. Njegovo opcijsko prošnjo je italijanska oblast odbila. Pri tem se je vpoštevala baje tudi ta okolnost, da je žena dr. Trinajstića predsednica ženskega združenja v Opatiji. Dr. Trinajstić je podal proti odklonitvi opcijske prošnje utok na notranje ministrstvo. Dr. Trinajstić šteje skoro že 70 let. Italijanski oblastniki radi govore ob vsaki priliki o zblizanju med Italijani in Jugoslaveni. Z napačnostjo se pričakuje rešitev dr. Trinajstićeve opcijske prošnje s strani italijanskega notranjega ministra.

— Polkovnik Vukasović je bil položen na mrtvaški oder v mrtvašnici garnizijske bolnice. Danes dopoldne ob 10. je bila v mrtvašnici komisija, ki urej vse formalnosti glede prevoza v Vrtovin. Pogreb bo najbrže v sredo ali celo v četrtek, čim pride dovoljenje za prevoz preko meje. — Dobili smo ta-le dopis, ki se nanaša na pokojnika: Bilo je pomladi leta 1884. Igrala je vojaška godba v Zvezdi. Vsled lepega vremena je bila takrat polna Zvezda poslušalcev. Pred Kazino, sedanja kavarna »Zvezda« so ostali častniki ljubljanske garnizije. Zdal prikorakata dva srbska poročnika iz Štetenburgove ulice mimo Kazine v Zvezdo. Bila sta krasna mlada moža. V lepi srbski uniformi francoskega kroja sta vzbujala obno pozornost setajočega občinstva. Z lepo črno brado, veliko postavjo in elegantno uniformo sta imponirala vsem. Ko sta prikorakala mimo častnikov, sta jima salutirala in vsi častniki so jima prijazno odzdravili. Vendar so se ozirali za njima z nekim pomilovalnim posmehom, češ kaj bode ta mala Srbija, ta pritlikavec proti naši velesili Avstro-Ogrski. Občinstvo je kmalu opazilo, da sta med seboj govorila slovenski. Ko sta parkrat prehodila glavno promenado »Zvezde«, sta se vrnila zopet mimo Kazine in krenila naravnost v staro Čitalnico, ki se je takrat nahajala pred Kazino, v sedanji Souvanyarhi hiši. Kmalu po njihovem prihodu je bila čitalniška dvorana polna občinstva. Tu smo zvedeli, da sta to bila goriska rojaka, ki sta se javila kot prostovoljca bosanskim vstajem in potem vstopila v srbsko armado. Eden izmed teh dveh se je pisal Subiel-Vukasović, a imena njegovega tovariša nisem pozvedel. Kmalu čez par dni smo čitali v listih, da sta bila aretirana v Gorici, ker sta bila v srbski vojaški uniformi. Po informaciji srbskega poslanstva jih je avstrijska vlada izpustila, da sta se zopet vrnila v svojo novo domovino Srbijo. Pozneje ga nisem nikoli več videl. A mati zemlja slovenska mati je tudi od njega zahtevala svoj tribut. Toda Tvoj duh, dragi Janko, bode vedno živ.

— Prošnja! Ob Triglavskem jezuru, kjer stoji planinska koč, so med svetovno vojno ustrelili Avstrijci dva ruska vjetnika, preje pa so jih prislili, da sta si sama izkopala svoj lastni grob. Zakrivila nista ničesar drugega, kakor da sta hotela uteči, ker sta umirala od gladi. Ta grob se nahaja tik ob jezuru. Na grobu je primitiven lesen križ, na gomili pa so posamni slovenski turisti zasadi li nekaj planinskih rož. Kateri slovenski kamoskec bi bil tako blag in požrtvovalen, da bi daroval skromno ploščo s primernim napisom, da bi se jo pritrnilo na ta grob v večem spomin avstrijsko - nemškega barbarstva? Kdo bi hotel prispevati v svrhu, da bi se ta plošča prenesla in položila na grob teh dveh brezimnih ruskih mučencev? Vsa sporočila in morebitne sprejemke sprejema uredništvo »Slov. Naroda«, Rasto Pustostemšek.

— Celiske vesti. — Dva nova zvona dobi v jeseni cerkev sv. Jožefa nad Celjem. — Zgodnje hrške, marelice in breskve so v Celju prodajajo po 80 K kilogram. — Huda vročina je zadnje dni vladala pri nas. Celjani se ob takih dnevih pridno hladijo v bistril savinskih valovih, kateri so za naše mesto prava dobrota. — Falska elektrika. Vod za tok falske elektrike bo kmalu dogotovljen do Trbovelj, tako da bo v jeseni že na razpolago električni tok. Kakor čujemo, pa naše mesto tega toka najbrže ne bo deležno, ker je falska elektrarna stavila nesprejemljive zahteve. Treba pa bo vsekakor pričeti se resno baviti s tem vprašanjem, ker mestna elektrana vedno večjim zahtevam mesta in okolice posebno v zimskem času ne more več ustrezati. — Smrtni slučaj v mesecu juniju. V mestu so umrle 3. v javni bolnici 19. v Invalidskem domu 1 ter v vojaški bolnici 2 osebi. — Vinotočev »pod vejo« je v celjski okolici vedno več. Vinogradniki hočejo do jeseni razprodati staro vino, da bodo imeli na razpolago posodo za novo letino, katera lepo obeta. Vino se prodaja od 28 — 40 kron liter in je ponekod dobre kakovosti.

— N adreso železniške uprave. Snočni izletniški vlak z Gorenjskega je bil silno prenapolnjen. Že iz Bohinja je vozov primanjkovalo. Zato si je železniška uprava pomagala z živinskimi vagoni, ki pa menda niso za transport ljudi, zlasti ako niso opremljeni s klopmi. Dasi je turisti in izletniki večinoma vozijo v III. razredu, je bil za III. razred na razpolago samo ivagon, vsi drugi pa so bili živinski ali II. in I. razreda. Da se ljudje, ki so plačali listke III. razreda, nečje voziti v živinskih vozovih, ker v teh ni preskrbljeno niti za najprimitivnejše udobnosti, se razume samo ob sebi. Ako ti

ne dobe mesta v edinem vozu III. razreda, se jim ne more šteti v zlo, ako si iščejo prostora tam, kjer je, to je v vozovih II. in I. razreda. To bi morala železniška uprava upoštevati in poučiti posamezne gospe sprevodnike, da računajo z danimi razmerami in ne pode občinstva iz vozov II. in I. razreda, ako jim ne morejo istočasno preskrbeti prostora v vagonih onega razreda, za katerega so potniki plačali svoje listke. Ako bi se to zgodilo, bi železniška uprava vsaj odstranila povod za nepotrebne burne prizore, ki se pri takih prilikah redno dogajajo zlasti na Jesenicah, pa tudi po drugih postajah, prizori, ki prav po nepotrebnem razburjajo potujoče občinstvo, obenem pa tudi škodujejo ugledu železniške uprave obenem pa tudi njenim organom. Vemo, da v tem pogledu ne zadene toliko krivda železniške uprave v Ljubljani, kakor predvsem ravnanje državnih železnic v Zagrebu, ki notorično prav po pastorski postopi napram potujočemu občinstvu v Sloveniji.

— **Mestni deklški internat »Mladika«.** Mestni magistrat objavlja: Vsa vprašanja in prijavitve, tičejo se mestnega deklškega internata »Mladika«, ki je last mestne občine, je naslavljati od sedaj naprej direktno na mestni magistrat Ljubljanski, ki bo dalj v tem oziru potrebna pojasnila in posamične obveščila, če bo mogoče začetkom letošnjega leta internat sploh otvoriti.

— **Občni zbor gasilske zveze za Slovenijo.** Včeraj ob pol 11. uri se je vršila v dvorani Mestnega doma glavna skupščina gasilske zveze za Slovenijo. Na zborovanju so bila častno zastopana skoraj vsa gasilna društva Slovenije. Občni zbor je otvoril društveni predsednik g. Franjo Barle, ki je uvodoma svojega govora pozdravil navzoče delegate. Na dnevnem redu so bila nato razna aktualna vprašanja, tičejo se zlasti gasilskih potrebščin. Vnela se je mesto-mesta živahna debata glede malenkostnih podpora, ki jih prejema gasilna društva. Nadalje se je zavzelo ostro stališče proti davku vpeljanemu na društvene gasilske prireditve, kakor tudi proti carini, ki jo je treba plačati za neobhodno potrebno gasilsko orodje in opravila. Tudi glede znižanja železniške vožnje namerava društvo ukreniti potrebne korake. K zaključku debate je bil sprejet predlog, da društvo ustanovi lastno gasilsko zavarovalnico in so bili v njen odloži izvoljeni sledeči: Miloša Milinkovič (Ljubljana), Jožef Arhar (Vižmarje), Avgust Jelenc (Sent Vid), F. Sajovic (Kranj), Josip Turk (Ljubljana), Franc Dežman (Trbovlje), Franc Pristovšek (Zalec). Nato je bil občan zbor zaključen. Na trgu Sv. Jakoba se je vršila pop. gasil. vaja, ki je dobro izpadla. Za tem so odšla društva korporativno k »Levu«, kjer se je vršila društvena veselica.

— **V Radovljici se ustanovi za ves politični okraj na občnem zboru v nedeljo dne 29. julija 1923 ob 11. dopoldne v restavraciji »Kunstelj«.** — **Udruženje državnih namestencev in upokojencev** s sekcijami na Bledu, Jesenicah, Bohinjski Bistrici in Kranjski gori. Sleherni državni namesteneec ter upokojenci in udove po teh iz našega političnega okraja je v lastno korist dolžan in to ne glede na čin in izobrazbo in ne glede na kategorijo, v kateri službuje, prijaviti osebno ali pismeno (tudi v skupnih listah) svoj pristop podpisano pripravljalnemu odboru ali pa začasnim poverjenikom in sicer za Bled gospodu nadučitelju Gradniku, za Boh. Bistrico gospodu nadučitelju Silvestru, za Jesenice gospodu ravnatelju meščanske šole Magerlu in za Kranjsko goro gospodu nadučitelju Fleretu, kateri gospode dajejo tudi tozadevna pojasnila in osnutke pravil na vpogled. Tovariši Gorenjci! Na lastni koži občutite spolno bedo državnih namestencev, katero pa mi Gorenjci se tembolj občutimo vsled ozke in malo rodovitne in toraj glede prehrane visoko pasivne gorenske doline in pa vsled letoviškega značaja našega okraja, vsled česar je v našem okraju draginja nepremerno večja, kakor v Zagrebu, Ljubljani, Mariboru, Celju ter po drugih mestih, ter smo primorani upoštevati vse najpotrebnejše življenjske potrebščine iz večjih mest, pa vendar smo vedno neupravičeno zapostavljeni za temi, ki imajo vrhu tega še srednje in deloma visoke šole, na katere državni namesteneec z deželne vsled nizke plače in visoke draginje niti enega otroka več pošilja ne more. — Ako hočete rešiti sebe in svojo dečo počasnega hiranja vsled gladi in popolne propasti, prijavite takoj svoj pristop, ker le v slogi je moč. Priporočila se tudi drugim mestom, da ustanove lokalna udruženja na sedežih okrajnih glavarstev, da bo vsak državni namesteneec tudi lokalno organiziran in ne samo po kategorijah. Za pripravljalni odbor: Josip Turk, okrajni šolski nadzornik, Franc Čebuli, davčni nadzornik.

— **Javna stenografična tekma na Christofovem učnem zavodu za stenografijo in strojeopisje v Ljubljani se je vršila v petek, dne 13. t. m. ob 9. uri zjutraj ob obilni udeležbi občinstva.** Tekmo je vodila državno izprašana učiteljica stenografije, gospa Iv. profesor Robida, in se je udeležilo 45 go. jenk in gojencev. Prva pri tekmi je bila gđ. Kukman Stanka, druga gđ. Belihar Ana, obe iz Ljubljane, tretja gđ. Vrtičnik Marija iz St. Lamberta pri Zagorju, četrta gđ. Kresal Ema in peta gđ. Jarc Ana, obe iz Ljubljane. — Ugoden uspeh javnega tekmovanja kaže na smotnost pouka in izredno gojitev stenografije na Christofovem zavodu in je razveseljiv pojav na polju stenografičnega napredka.

— **Smrtna kosa.** V Blagovici je umrla 10. t. m. Tika Cerar, roj. Modic, soproga posestnika in lesnega trgovca g. Ernesta Cerarja. Pogreb se je vršil 12. t. m. na po-

kopališče v Blagovici. Ob grobu ji je zapel moravski pevski zbor ganljive žalostinke. Pokojna gospa je bila daleč naokrog znana in povsod visoko spoštovana. Blag ji spomin. — V Ljubljani v Trnovem je umrla ga. Marija Kovčič roj. Debevec, vdova po višjem knjigovodju. Pogreb bo v torek 17. t. m. ob 16. iz Trnovske ulice št. 23 na pokopališče k Sv. Križu. Blag ji spomin.

— **Avtomobilna prometna d. d. v Ljubljani** naznanja, da ukine od torka 17. t. m. promet od Krškega do Križaja in obratno, tako da se bo vršil obrat le od Novega mesta do Križaja in obratno po sledečem voz-nem redu: Odhod od Križaja ob 7.30, dohod v Novo mesto po 9. uri; odhod iz Novega mesta ob 15.40, prihod h Križaju ob 17.30.

— **Uradniške nadloge.** Nočem govoriti o tem, da ni nič preskrbljeno za zboljšanje nadvse neugodnega gmetnega položaja uradništva v dvanajstih letih za julij avgust in september in le prav malo v proračun za leto 1923-24, marveč dotakniti se hočem le dveh točk, da se vidi kako skrb državna uprava za svoje uslužbence tudi takrat, kadar ni prizadeta njena blagajna. 1.) Potne pristojbine so že od l. 1920 enake. Kilometrina znaša za vse uradnike 10 K za kilometer in dnevnic a ako traja uradni posel vsaj 12 ur po uradniškim čino 80—140 kron, tako da dobi n. pr. uradnik 9. razreda, ako gre v 18 km oddaljen kraj na komisijo za voz, za dnevnic in delo borih 440 K, dočim samo voze stane 800—1000 K. Posledica je, da morajo razni uradniki romati peš tje in nazaj, ako ne ulove spotoma kak voz. Predstavljajte si slabo zimsko vreme. Vse to pač ni na čast državni upravi. Uradniške organizacije so prošile že ponovno osrednjo vlado, da zviša potne pristojbine vsaj kadar plačujejo komisije stroške zasebniki. Zaman! 2.) Vladni komisariji raznih denarnih zavodov večinoma še danes nimajo izplačanega zadevnega honorarja za I. in II. četrtletje t. l. Dotični znesek, plačan skupno z državnimi pristojbinami, se je namreč pomotoma tudi zaračunal kot državni dohodek. Naj se odpo-more i v eni i v drugi točki čimpreje.

— **Uradnik.**

— **Avtomobilna pošta zveza Novo-mesto-Krško** se baje s 15. t. m. zopet opusti, češ da ne krije stroškov. Potem bodo zopet obljubeni kraji v Krški dolini, kakor St. Jernej, Kostanjevica itd. ostali navezani na trikratno pošto v tednu. Nam se zdi, da je glavni vzrok pri poštini upravi, ki je sicer zmožna zviševati poštne pristojbine za 50—100 krat, toda vožnjo bi menda še vedno rada imela po predvojni cenah. Na omenjeni progi pa je bil tudi osebni promet v poštini avtomobilih precej izdaten, manjka le strožja kontrola ali pa so uslužbenci preslabo plačani.

— **O plačanih brzojavah odgovorih.** ki niso naslovljeni na tisti brzojavni urad, kjer je bila predana prvotna brzojavka. Zadevno točko brzojavne družbe je minist-rstvo takole pojasnilo: Pošiljatelj brzo-javke s plačanim odgovorom more zahtevati, da se mu odgovor pošlje v tisti kraj, ki ga je on označil s tem, da je zapisal pred-naslov, in sicer med znak R P (ali odgo-vor plačan) in naslov brzojavke ime brzo-javnega urada, kam naj se naslovni odgovor. To ime se šteje in taksira za toliko besed, iz koliko besed je sestavljeno. Na pr.: Pošiljatelj, ki preda brzojavko s plačanim odgovorom v Ljubljani za Maribor, želi, naj bo odgovor naslovljen v Celje. Na-slov mora takole napraviti: R P 10 (ali »Odgovor plačan 10«) — Celje — Milan Stankovič, trgovec Maribor. To pomeni, da naslovnik brzojavke Milan Stankovič, trgovec v Mariboru, lahko naslovni odgo-vor v Celje. Ne sme se mu pa zavrniti brzojavni odgovor, ako ga naslovi v kraj kjer je bila predana brzojavka s plačanim odgovorom, t. j. v Ljubljano. Ako med naslovom in posebno označbo »R P« ni napisan kraj, kamor naj bo odgovor naslov-ljen, se sme odgovor nasloviti samo na ono brzojavno postajo, kjer je bila prvotna br-zojavka s plačanim odgovorom predana.

— **Razširjenje novosadske aerodrom-ske postaje.** Ministrstvo vojne in mornarice je odobrilo kredit v znesku 688.000 Din za razširjenje aerodromske postaje v Novem Sadu.

— **Razpis trafik.** Uradni list št. 64 pri-občuje objavo malih prodajalnic tobaka, ki so v rokah nezaščitenih trafikantov in ki je o njih sklenila komisija za pregled traf-ik, sestavljena po zakonu o začasnih po-moči invalidom in rodbinam padlih, umrlih in pogrešanih vojakov, kakor tudi nekate-rih civilnih vojni žrtv, da se odpovedo v korist vojnim žrtvam. Razpisanih je sku-paj 1071 trafik in sicer 529 v okrožju finan-čnega okrajnega ravnateljstva v Ljubljani, 542 pa v okrožju finančnega okrajnega rav-nateljstva v Mariboru. Interesente na to ob-jango opozarjamo.

— **Lovci pozor!** V sredo, 18. t. m. ob 8. zvečer se vrši naj širši sestanek v salo-nu »pri Levu«. Gosposvetska cesta. Zadeva važna! Čimvečjo udeležbo želi pripravljaj-ni odbor »Sploš. lov. društva«.

— **Vrhunec fine mehanike pisalnega stroja »STOEWER«.** zastopstvo Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. I.

— **Zahtevajte po vseh restavracijah pr-ovrstna specialna vina** v steklenih tvir-dke Gijuro Valjak, Grajska klet, Maribor.

— **Kino Tivoli.** Svetovna učinkovitost! Večeznamalno filmsko delo, sinfonija groze »Nosferatus«. v 5 delih, ki je doživelo sve-tovni uspeh, se predvaja od danes do srede 18. t. m. »Nosferatus« ej prvovredna učinkovitost ter spada med remek-dela filmske umetnosti.

V resni uri.

Med tem, ko se mi veselo zabavam in ko lahko mislimo trditmo svoje sile v pre-tiranem medsebojnem boju, pa dela naš na-sprotnik tam preko sistematično in v skle-njeni enotnosti vseh pripravljala smrt naše-mu življu.

In njegovo delo žanje uspehe. Ze je skoraj udušeno naše šolstvo, že je prognana inteligenca, že je posvečeno nasilje, kot za-konitost, da je zlomljena že pri marsikate-rem odporna sila.

Toda še vedno raste pritisk, še vedno se večja nasilje in vedno bolj učinkovito udarja naš narod. Zlasti sedaj, ko je prit-isk posegel na gospodarsko polje.

Splošna brezposelnost, nezmožnost od-prodaje pridelkov, peza davkov, odvzema-nje koncesij našim, podreditve Gorice Vid-mu, vse to uvaža revščino in Primorju, da mora zapuščati naš kmet rodno zemljo, da jo z mrzlično nemirnostjo ponuja v odpro-dajo, ker vrednost zemlje pada, silno in stalno.

S tem se pričinja najkatastrofalnejši proces in skoraj se bo pričela odigravati pred našimi očmi presunljiva tragedija — ko umira zdrav in krepak narod, ker je za-puščen od lastnih bratov in ker ga ubija krivica.

Ali je tako ohromel naš ponos, da bo-mo samo neme priče tragedije?

Ali je tako izumrla v nas plemenitost, da bomo v nemoralni otopelosti gledali, ka-ko umira pred našimi očmi — brat?

Ali pa bo vendar vstala v nas zavest, da ne bo preje blagoslovljena naša svobo-da, dokler se ne oddolžimo onim, ki so jo nam dali in sicer s tem, da vsaj brate ob-varujemo smrti, če jim že ne moremo doti svobode.

Ura je resna ko še nikoli.

Vsi moramo na plan, ali pa smo skri-vi pogubljeni, ki pride nad naše brate.

Ni izgovora in opravičila za nikogar, ker ni ga med nami, ki ne bi mogel pomagati po svojih močeh.

Zaradi blagra trepetih tam preko zmanj-šajmo svoje prepire, bodimo strpljivi in postanimi zidarji, da bo naša državna zgradba močna.

Ze s tem smo pomagali bratom, ker sila naše države bo izžarevala tudi njim po-moči. Kdo je, ki bi ne mogel v tem oziru pomagati?

Delajmo in varčujmo, en dan v letu ne zapravljajmo, zaradi brator storimo to!

V direktnem razmerju z našim blago-stanjem je blagostanje podjarmljenih.

V svojem srcu pa nikdar ne pozabimo onih, ki trpe zaradi nas, ki so žrtvovani za-voľjo nas. Iz srca pa bo prišla misel o življenju in samo od sebe ustvarjala čudeže, da bo vsled naše pomoči vzdržal naš na-rod tam preko.

Ni ga med nami, ki bi ne mogel tega storiti, srčamota nad vse one, ki bi zane-marili to svojo prvo dolžnost.

Dvojina sramota pa onim, ki jim je dala usoda obilico zemeljskih dobrot in ki ne po-maga tudi gmetno, pa čeprav bi mogli.

Ni naš človek tisti, ki je bogatnik, ki pa je pozabil na brate v sili. Dar za trpečo bo blagoslovil njegovo bogastvo, pozabljen-je na brate pa ga bo pokolelo. Tako je po-stava pravice.

Bratje! Vso krivico, vsa nasilja so vzdržali naši bratje iz zvestobe do nas, to-da revščine, ki povzroča lakoto, ne vzdrži nihče.

Ko se šele pričinja lakota, je pomoč še lahka, kasneje je draga in tudi — pre-pozna.

Ali ta priprosta dejstva res ne morejo vzdržati vsakogar, vsaj toliko, da poreče: Ne pljunem na svojo čast, temveč grem z onimi, ki delajo za brate v nesreči in zato vstopam v »Jugoslovensko Matico«!

Društvene vesti.

— **Društva jugoslovanskih akademikov** v Ptujju II. redni občni zbor se vrši v četr-tek dne 19. julija t. l. ob 10. dopoldne v sa-lonu gostilne Zupančič. K polnoštevilni ude-ležbi vabi odbor.

— **Društvo Slov. Rdeči Križ.** v Ljub-ljani je dalje prejelo povodom praznovanja društvenega dne »Crvenega Krsta« in sicer od gosposdine M. Grošeljve kot do-hodek po Podmladku Rdečega Križa v Dramskem gledališču dne 5. junija prirejene predstave 750 Din. in od uprave ljubljans-kih gledališč kot prispevek treh gledalt-ških predstav dne 6., 9. in 10. junija letos 1366 Din. Prisrčna hvala vsem, ki so k tem izdatim darilom prispevali.

— **Izredni občni zbor »Bratstva« v Mo-stah.** Ker se je pri zadnji objavi kakor tudi pri vabilih napravilo to pogrško, da se ni objavil dnevnj red, sklicuje odbor »Brat-stva« v Mostah nov izredni občni zbor, ki se bo vršil v ponedeljek 23. tm. točno ob 20. zvečer v društv. lok. »Enakosti« v Mo-stah s sledečim dnevnim redom: 1.) Raz-pust društva; 2.) Sklepnje, komu naj pripa-da društveno premoženje; 3.) Volitev likvi-dacijskega odbora. Vsi članj naj se jzr. obč. zbora sigurno in točno udeležijo. Odbor.

— **Gasilska župa Žalska** sklicuje redni občni zbor na nedeljo 29. julija t. l. ob ¼ 9. v Roblekovih dvoranj v Žalcu z dnevnim re-dom prvotne okrožnice ter poziva vsa učlanjena društva, da odpošljejo svoje dele-gate. Isti dan popoldne objaja v sosednih Gotovljah prost. gasil. društvo svojo dvaj-setletnico.

Spominjajte se

„Družbe sv. Cirila in Metoda“!

Turistika in sport.

DOMAČE TEKME.

— **Split, 15. julija (Izv.)** Hajduk : Slovan 4:1. Slovan je igral z rezervo in je imel težko stališče, ker ni navajen igrati na pe-ščenem terenu.

— **PRVAK KONTINENTA A. C. SPARTA V ZAGREBU.**

Prvi dan: Sparta (Praga) : Gradjanski 3:0 (0:0). Gradjanski je prvi dan nerealn podlegel. Tekom prvega polčasa je bil Spar-ti enak protivnik ter predvedel izredno le-po igro. En goal je padel iz off-sidea.

Drugi dan: Sparta : Gradjanski 3:1 (2:0).

Od našega posebnega poročevalca.

Uvodoma našega poročila moramo ta-kaj oment, da tudi ta rezultat ne odgovar-ja igri, ker je bil drugi goal povsem neprav-ilen. Levo krilo Sparte je namreč centriral o-ze izven autove črte, nakar je Koželuh za-bil drugi goal. Tekma sama je nudila za-nimiv in prvovrsten sport.

Ze dolgo pred začetkom igre so se za-čele zbirati na ličnem igrišču Concordije ogromne mase naroda, ki so napolnile tri-buno in stojišča do zadnjega kotička. Pred igriščem samim je vladal velikanski pro-met. Avtomobili, izvoščiki, ekvipaže itd. so drveli sem in tja. Zagrebčani imajo pač smisel za sport. Točno ob 18. sta prišli na igrišče obe moštvi, burno pozdravljeni. Naj-preje Gradjanski v svoji tradicionalni mo-dro črni dresi, zatem Sparta v belo-rdečih nacionalnih dresih. Moštvi sta nastopili v sledeči postavi: Sparta: Hochmann, Hoyer-Paulin, Kolenaty-Kada-Cerveny, Stepan-Viček-Koželuh-Dvořáček. Hajne. Gradjan-ski: Vrdjuka, Šifer-Verderber, Vragović, Rupec - Götz, Pavlekovič - Mantler - Per-ška - Pasinek - Babič.

Tekma je počela v ostrem, sem in tja valujočem tempu, brez izrazite premoči ene ali druge stranke. Po izraziti in lepi kombi-naciji je padel nekako četr ure po začetku igre prvi goal po Dvořáčku, malo kasneje drugi po Koželuhu. Gradjanski ne postane depnimarn, temveč rispostira več napadov, ki se pa ob trdi obrambi Sparte razbijajo. V krilski vrsti briljira Kada. Polčas 2:0 za goste. Tekom pričetka drugega polčasa uvede Gradjanski ostre napade, pri čemur je eden njegovih napadalcev zrušen na tla pred kazenskim prostorom. Diktirani pen-alty Vragović neubranljivo pošlje v kot 2:1. Tribuna se stresse od silnega aplavza in groma. Kmalu na to krasna kombinacija Sparte. Od Šiferja preslabo pariran udarec na goal, pošlje desno krilo neubranljivo v mrežo. 3:1. Kmalu na to odžvižga sodnik konec.

Sparta se je odlikovala z briljantno teh-niko, efektivno kombinacijo in taktičnimi spo-sobnostmi. Pred goalom so napadali v streljanju odpovedali. Gradjanski je pred-vedel dobro in krasno igro ter se je zlasti odlikovala krilska vrsta z Rupecem, ki je z neumornim elanom podpiral forward. — Perška je bil dobro krit. Pasinek pa je po-lomil dve sigurni šansi. Vrdjuka ni imel prilike, da se izkaže, vsi trije goali pa so bili neubranljivi. Njegov vis-a-vis Hochman pa je v elegantnem stilu ubranil več nevar-nih šotov. Srednji krilec Sparte Kada je s svojo briljantno igro zadivil gledalce. Tudi oba partnerja sta bila na višku. Hojer je branil bravurozno, pri Gradjanskem je bil Verderber boljši od Šiferja. Sodnik ni bil dorasel težki nalogi.

Razgled po slovanskem svetu.

— **Češki študentje v Soliju.** V torek je prispela iz Prage v Solijo skupina čeških turistov, članov dijaške sekcije pri praškem turističnem klubu. Sprejem na ko-lodvoru je bil zelo svečan. Goste so pričakovali zastopniki turistovskih in drugih or-ganizacij ter mestni češkoslovski Sokoli. Vlak so pozdravili z burnimi »ura« in »Na zdar« klici ter češko narodno himo, ki jo je igral gvardejski orkester. Nato se je raz-vila po mestu impozantna povorka. Z vo-jaško godbo in prepevanjem slovanskih pe-sem so spremenila domača društva Čehe na odrejena stanovanja. V sredo se je vršil njim na čast banket v »Slavjanski Besedi«. Prvotno je hotelo odpotovati iz Prage 60 študentov, toda Rajko Daskalov, ki je vo-dil poslaniške posle tudi po prevratu, jim ni hotel dati vizuma, češ, da je v Bolgariji meščanska vojna. Tako se je njih število znižalo do 38. Novi poslanik in Pragi prot. Mihačev je vidiral njihove potne liste, to-da predno so se odpravili, so izletniki dobi-li iz Beograda brzojavko, da se v Bolga-riji preliva kri in razgraja meščanska voj-na. V brzojavki se je Čehom kategorično odsvetovalo, naj ne potujejo v Bolgarijo. Ne glede na te srbske laži (?) pa je ve-čina odpotovala in se nahaja danes v Bol-gariji. Takoj prvi dan so se lahko prepi-čali, da je pri nas mnogo bolj mirno in varno, kakor n. pr. v Srbiji. — Bolgarski listi porabijo pač vsako priliko, da poka-žejo svojo »miroljubnost« napram naši drž-žavi.

— **Življenje v sodobni Moskvi.** Kdor pride v Moskvo sedaj, je lahko srečen, če sploh najde kako pribežališče, kjer si od-počije. Naval tujecev v mesto je dan za dnem večji. Vsi novodošli se morajo prija-viti v vojaškem uradu, ki revidira in izdaja potniške liste. Ta urad je oddelek bivše centralne črezvičajke, sedaj državne poli-tične uprave. Stanovanjska kriza v Moskvi je neznosna. V hotelih je težko dobiti pre-nočišče. Soba stane mesečno okrog 6 mili-jard ali 120 dolarjev. Ze pred vojno je ime-la Moskva nekako azijsko lice, sedaj pa, ko je prestolnica Rusije, predstavlja mesto, kjer se zbirajo pripadniki vseh številnih

plemen in narodov. Med njimi je zlasti mnogo Azijcev, tako da je Moskva postala po revoluciji središče Azije. Tu se zbirajo najrazličnejši stanovci iz Indije, Angore, Afganistana, Daljnega vzhoda in mohame-danci iz Amerike in Afrike. V mestu je vedno polno beračev, pohabljenecv, slep-cev in siromašne dece, ki z monotonim gla-som prosí mimoidoče, naj se je usmili in ji da miloščine. Včasih se vidi čudne prizore. Berač kleči in se pripogiba z glavo do tal. Nasprotnih pojavov ne manjka. Veliko mestno gledališče je vedno polno. Navadno mesto v parterju stane 1 in pol dolarja. Pri večjih opernih predstavah stane loža 80 dolarjev. Kljub tem visokim cenam pa je vedno razprodano, kar priča, da je v Mo-skvi mnogo novih bogatašev.

— **Čehoslovaki pri slavnosti na Koso-vem polju.** Vidovanske svetčanosti na Ko-sovem polju se je udeležila tudi posebna deputacija češkoslovškega naroda na čelu s škofom Gorazdom Pavlikom iz Olomuca. Med potjo po Srbiji je bila delegacija pred-met navdušenih ovacij. Na beogradskem kolodvoru je sprejel goste žensko udru-ženje kneginje Ljubice in številno občinstvo. V Skoplju je pozdravil Čehoslovake gen. Pešić kot zastopnik kralja, mitropoli-t Varnava, veliki župan Vildović, župan mesta in deputacija Sokola. Na Kosovo po-lje so se odpeljali gostje z vojaškimi avto-mobili. Obred posvečenja novega hrama v Štipu so opravili škofje Dositej iz Niša, Mi-hajlo iz Prizrena in Gorazd. Navzoči so bi-li general Pešić, Terzić in Ristić, češko-slovski generalni konzul dr. Lešer, ruski poslanik Strandman, veliki župan kosov-ske pokrajine Sučković in mnogobrojno ob-činstvo iz vseh krajev naše države. Vojne sirote iz Kamenice so pripravile češkoslo-vaskim gostom prijetno presenečenje. Po-klonili so namreč novemu hramu krasen trak z napisom »Čehoslovaskim junakom, ki so padli za svobodo svojega in jugoslo-venskega naroda skupno z našimi očeti, po-klanljajo vojne sirote«. Po končani sveča-nosti se je vršil skupni obed, potem pa so se odpeljali gostje v starodavni samostan Gračanice, potem pa v Skopje k škofu Varnovi. Tu je vodja deputacije Gorazd ob-iskal 21 pešpolk, ki se imenuje »čehoslo-vaški«. Iz Skoplja so odpotovali v Niš in nazaj v Beograd, kjer jih je pogostil mitro-polit Dimitrij. Tu jih je pozdravila med drugimi tudi pisateljica J. Lazarevičeva in soproga ministrskega predsednika Pašića.

— **Državni jezik na Slovaškem.** Z uva-janjem slovaškega jezika na slovanskih drž-avnih in javnih uradih gre le polagoma naprej, ker ni kvalificiranih slovanskih uradnikov, in pa zaradi opozicije madžar-sko - nemških zastopnikov v javnih in ob-činskih uravah. Bratislavka občina se je po velikem samozastavevanju odločila, da bo odslavlja iz svojih služb 63 mestnih uradnikov, kateri se v petih letih niso na-učili slovaškega jezika ter kratko in malo izjavili, da se ga tudi učili ne bodo. Zara-di odslovitve se je raznel v občinskem svetu hud boj, ker so se postavili na stran odslovljenih uradnikov Madžari, Nemci, komunisti in nemški socijalni demokratje. Se vse bolj predrzni so Madžari v Podkar-patski Rusiji, posebno v obmejni pokrajini. V Beregszažu na pr. je nemogoče dogovoriti se v uradih v slovaškem jeziku, zakaj uradništvo, tudi strokovno, ki ga je jako malo in dvomljive kvalitete, vohče ne ob-vlada državnega jezika. Slovaki in čehi delujejo složno in vztrajno, da bi premagali te ovire, ali njih trud se razbije ob pre-mišljeni malomarnosti madžarskega urad-ništva.

Borzna poročila.

— **Zagreb, 16. julija. (Izv.)** Zaklju-ček. Devize: Curih 16.35, 16.40, Pariz 5.50, 5.55, Berlin 0.04, 0.041, Dunaj 0.1325, 0.133, Praga 2.84, 2.85, New-york 94.25, 94.75, Budimpešta 1.06, 1.10, Valute: dolar 93.—, 93.50.

— **Curih, 16. julija. (Izv.)** Današnja predborza: Beograd 6.25, Berlin 0.0055, Amsterdam 225.50, Newyork 5.73, Lon-don 26.35, Pariz 33.80, Milan 24.65, Pra-ga 17.20, Budimpešta 0.065, Bukarešta 3.—, Varšava 0.0048, Dunaj 0.0081¼, av. žig. krone 0.0081¼, Sofija 5.20.

Poizvedbe.

— **Zatekel se je** včeraj zvečer lovski pes (irmač) rujav, z belo prsno progjo po imenu Ris v okolišu Kolezije. Na ovratniku: Šetina Jarše. Odda naj se Rimska cesta 5/II Križaj.

— **Našil se so** 4 blagajniški ključ. Do-be se pri tvrdki Transbalkaniji, Cojzova ce-sta 1. I.

— **Izgubila se je** v nedeljo zvečer od Lattermannovega drevoreda do Starega tr-a črna baržunasta torbica (pompadura) z robcem, ključem in molek. Poštenega naj-ditelja se prosi naj isto odda v trafiki, Lat-termannov drevored.

— **Izgubila se je** včeraj dopoldne okoli 11 ure križasta ženska bluz iz Šiske do Ljubljane. Pošten najditelj naj jo odda pro-ti nagradi na pošti v Šiški.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:

VALENTIN KOPITAR.

Zbirajte znamke

za „Jugoslovensko Matico“!

Prodajalce

in VODILNE MOČI ZA PRO-DAJALNO, le dobre in zanes-ljive, ISČE Manufaktura »Her-mes«, d. z o. z., Ljubljana, Šolski drevored 8. 7253

Gostilničarji pozor!

PRODAM dobro ohranjeno SESALKO ZA PIVO. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 7332

Ugodna prilika!

MOTORNO KOLO »Motosas« 1 1/2 HP, lahko in v dobrem stanju, z novo pneumatico, SE PRODA samo za 3500 dinarjev. — Ogleda se pri K. Hrenovca, Hrenova ulica 17. 7319

Stanovanje

v sredini mesta SE ZAMENJA ZA STANOVANJE V SISKI. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 7323

Primarij dr. Josip Stojce ne ordinira do srede avgusta t. l. 7310

Elektrik - strojnik,

zanesljiva, samostojna moč, izurjen tudi v strojnem ključarstvu, ISČE SLUŽBO. — Ponudbe pod »Zanesljiv« na podružnico »Slov. Naroda« v Celju. 7309

Čreslo.

1 vagon ČRESLA, 1 vagon HRASTOVIH PLOHOV in NEKOLIKO CRNEGA GABRA ZA PALCE PRODA. F. Tome, Goričane, p. Medvode. 7321

Hladilni stroj

(Kühlmaschine), nov, komplet, Amoniak - kompresor se v Mariboru ugodno prodaja. — Pojasnila daje: Oglasi zavod Fran Voršič, Maribor. 7322

Tražimo na veliko

otpatke konoplje, kudclje, lana, vune, stare kosti, rogove, staro željezo, bakar i aluminij. — Pisane ponude uz naznaku vrste, količine i cijene poslati na naslov: »Oma«, tehničko-komercijalna poslovnica Miletić i Drugovi, Beograd, Ulica Bana Strahinića 30. 7312

Prodajo se

HRASTOVI HLODI

ca. 40 do 50 m² od 30 cm debele line naprej, franko vagon postaja pri Celju; 10 % od 25 cm debele line naprej. — Dolžina od 2,80 metra naprej. Točna dojava. — Ogledati pri: Vinko Augustin, Sv. Jurij ob Južni železnici pri Celju. 7307

CEMENT, OPEKA

in PREMOG,

vsaka množina PO ZNIŽANIH CENAH NA RAZPOLAGO pri H. Petrič, Ljubljana, Dunajska cesta št. 33 (skladišče »Balkan«). Telefon interurban 366. 6320

Enonadstropna hiša

Na prometnem kraju V MARLBORU NAPRODAJ. V hiši se nahajajo trgovski lokali, gostilna, klet in 4 stanovanja; prostorno dvorišče. Kupec se lahko takoj vseli, ker se lastnik izseli. Cena 375.000 Din ali 98 tisoč lir. Istotam se prodaja v mariborski okolici se nahajajo dva vinograda, eden za 75 tisoč, drugi za 50 tisoč dinarjev. — Ponudbe je poslati pod »Hiša 1000/7308« na upravo »Slov. Naroda«. 7259

Več železnih oken

v velikosti 250 X 150 NAPRODAJ. — Ključavničarstvo Jos. Weibl, Slomškova ul. 14. 7247

Mesta učenke

V KAKI TRGOVINI ISČE DEKLICA poštenih staršev. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 7249

Sprejem

od 15 let naprej za mizarstvo v Ljubljani. Ponudbe na upr. Slov. Naroda pod »Takoj 7293«

Stanovanje,

obstoječe vsaj iz treh sob s pritliklinami. ISČEM V NOVI HIŠI. — Najemina postranska stvar. — Naslov pri: H. Privšek, Ljubljana, Miklošičeva cesta 18 L. desno. 7208

Stavbeni tehnik

se takoj sprejme pri stavbenem podjetju JAKOB ACCETTO, Tabor 2. 7302

Prodaja se malo rabljen auto

znamke »Itala« ali zamenja za mali tovorni auto. Vprašati pod »Auto Itala 7281« na upravo Slov. Naroda. 7281

Mišji tifus-bacili

so najboljša sredstva za pozne končanje hišnih miši, podgan in poljskih miši.

Dobivajo se v lekarni F. KUHALT, Gosposvetska cesta, v Ljubljani. 7138

Trinadstropna hiša

V GRADCU SE PRODA. — Ista se tudi zamenja s kakšno drugo hišo v Ljubljani ali Zagrebu, Celju, ali Mariboru. — Naslov pri: H. Privšek, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 18. 7209

STANOVANJE

obstoječe iz 2 sob, kuhinje, predsobe in pritlikline, ter nekoliko vrta v novi hiši pod Tivolijem, oddam dotičnemu ki mi posodi od 60.000 do 70.000 Din ali mi za nekaj let naprej plača. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Začasno stanovanje 7.287«. 7287

Zemljišče za malo stanovanjsko kolonijo,

solnčna lega, na periferiji mesta Maribora, v obsegu 3 do 6 oralov ISČE »Mojmir«, Kreditna in stavbna zadruga v Mariboru. 7259

Računovodja

samostojen delavec več vseh pisarniških del, posebno obveščanja s strankami, želi stalno mesto. Ponudbe z navedbo plače na upr. Slov. Naroda pod »Neutrudljiv«. 7293

Gospod

v večletno prakso, zmožen slovenščine, nemščine in srbohrvaščine v govoru in pisavi, išče primerne službe. Sprejme tudi mesto skladiščnika, poslovodje ali kaj podobnega. Ponudbe z navedbo plače pod »Dobra moč« na upr. Slov. Naroda. 7293

Kapital

NALOŽIS NAJBOLJE ZA ZGRADBO MLINA. — Voda na moč, malo prvovrstno poselstvo, nova hiša z gospodarskim poslopjem, blizu mesta in kolodvoru na Dolenjskem NA PRODAJ PO NIZKI CENI. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 7148

Velika trgovska hiša

kjer se nahajajo dobrodušča gostilna, trgovina in parna pekarna v industrijskem mestu v Sloveniji se prodaja. Ozira se samo na kapitalistične reflektante. Naslov se izve pri upr. tega lista. 7277

Prodaja se popolnoma nov komplet samovar na plin na 2 ognja ter 2 krasni podobi v okvirju po nizki ceni. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod Samovar 7150.

Pisalni stroji, potrebščine mehanična delavnica (popravljalnica) L. BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6-L.

„Komet“

je najboljša, najcenejša tekoča čistilo za parkete in linoleum. Domači proizvod brez duha. — Otroče lahko delo in minimalna poraba — Dobi se v vseh boljših trgovinah. — Glavna zaloga Aleks. Wisiak, Ljubljana, Gosposvetska cesta. 7219

Klavirska delavnica

R. WARBINEK Ljubljana, Hilsnerjeva ulica 5. Popravljam in uglašujem klavirje in harmonije strokovno in ceno.

POZOR!

Originalna Puchova dvokolesa z dobro pneumatico po Din 1900. Več najnovjših motorjev, novih in rabljenih in različnih otroških vozčkov po ceni na prodaj. »TRIBUNA« F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Pristni, naravni

malinčev sok

s sladkorjem vkuhan po 21 dinarjev za 1 kg nudi lekarna dr. G. Piccoli - Ljubljana Dunajska cesta

Najugodnejša prilika za nakup drv!

Vsled pomanjkanja prostora ODDAJAM PO ZNATNO NIZKI CENI

DRVA

trda in mehka (odrezki od žage in parketov) v vsaki množini. Pri večjem naročilu se dostavijo drva tudi na dom. — Ivan Šiška, tovarna parketov in parna žaga, Ljubljana, Metelkova ulica 4. Telefon št. 244. 6993

Kupim hrastove plohe

50 mm debele, 3 m dolge, paralelno rezane, od 24 do 34 cm široke BOROVE in SMREKE VE DESKE, I. vrstne in suhe, rez specijalna in se ista ponudniku naznani pismeno. BUKOVE PLOHE, nežajmane, I. in II. vrste, 85, 90, 95, 100 mm, od 2 do 4 m dolžine in 24 do 50 cm širine, vsakih ca. 4 m². BUKOVE OGLJE, suho in brez prahu. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Stalna kupčija 7213« do 20. t. m. z navedbo cen in množine.

Što treba svaki trgovac?

Miniatur Lexikon

Terminologija trg. znanosti priručnik za svagdanju uporabo svakom trgovcu, industrijalcu, a naročito svim bankovnim zavedima. — Cijena Din 100: Pouzečem šalje Privredna knjižara, Zagreb Poštovnica VI, br. 9/g Knjižare dobivaju veliki popust!

Sokolski kroj,

skoro nov, SE PO UGODNI CENI PRODA. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 7257

Prodaja se AUTO

»FORD«, novega tipa, z električno razsvetljavo, pogonom, rezervno pneumatico in kompletnim orodjem. Auto je v dobrem stanju in stane 50.000 dinarjev. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 7177

Kupijo se:

CRNE ČRESNJE (dobre so tudi divje drobnice) in BOVROVNICE večjo množino. MALINE (več vagonov). — Ponudbe z navedbo najnižjih cen, postavljeno franco oddaja na postaja v lastni posodi ali brez nje na: SREČKO POTNIK, tvornica v obzračju, Ljubljana, Metelkova ulica 6975

Odvetnika

dr. Viktor Moro in **dr. Albin Sayer** naznanjata da sta otvorila skupno

odvetniško pisarno v Ljubljani na Gosposvetski cesti 2 (Palača Evropa).

Pozor!

Naročite pergament št. 2 in pol, 3 in pol in maščobni papir dokler traja zaloga. Razpošilja na veliko in malo pisarniške in solske potrebščine ter vse papirnate okraske za slaščičarne, restavracije in zdravilišča trgovina

JOSIP OMERZA, LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 6, I. nadstr. v hiši lekarnar Dr. Piccoli.

E. broj 10.749.

7204

Oglas.

(Nabavka mesa.)

Na dan 24. jula tekuće godine u 11 časova prijepodne održat će se kod intendanture Dravske divizijske oblasti u Ljubljani

druga usmena javna licitacija

za isporuko mesa garnizonu Ljubljanskome za vreme od 1. augusta do kraja septembra ove godine po propisanim uslovima, koji se mogu videti svakog dana u kancelariji intendanture Dravske divizijske oblasti u Ljubljani.

Kaucija 5 % polaže se na dan licitacije na kasi Dravske divizijske oblasti u Ljubljani po čl. 88 zakona o državnom računovodstvu.

Iz kancelarije intendanture Drav. div. oblasti u Ljubljani, 11. jula 1923. godine.

HAMBURG AMERIKA LINIJA

in

UNITED AMERICAN LINES INC.

Filijalka

Simon Kmetec, Ljubljana,

Kolodvorska ulica št. 26.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna pojasnila in prodaja vozne listke.

ODHOD IZ LJUBLJANE VSAKI TEDEN.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

J. G. DRAŠKOVIĆ Zagreb, „B“ cesta pri državnom kolodvoru.

PODRUŽNICE: Beograd: Balkanska ulica 25. — Sušak: Jovo Gj. Ivošević, Karlovska cesta 160. — Split: Ante Buč Dioklecijanov obala 13. — Gruž: Ivo Lovričević. — Bitoli: Gjorgje J. Dimitrijević & Komp., Bulevard Kralja Aleksandra 187. — Vel. Bečkerek: Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petra 4.

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik

Amerikanci!

Prodaja se prvovrstni hotel s kavarno, gostilno in mesnico po ugodni ceni. Popolnoma moderno urejene sobe za tuje, kompletna strojna hladilnica z električnim pogonom, posebni oddelki za pivo, meso, izdelovanje umetnega ledu, velika gospodarska poslopja, v zelo prometnem trgu severne Slovenije. Vselitev mogoča takoj ali po dogovoru. Takoj potreben kapital Din 750.000—, ostanek po ugodnih pogojih. Pismene ponudbe pod »Dober kup«, na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3.